РНТБ УзИНТИ

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 236 (2220). ДУШАНБА 8 ОКТЯБРЬ 1973 й.
Газета 1966 йил 1 яндан чиқа бошлади. Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ПРАВДА саҳифаларида

⊙ «Техника тараққиёти жонкуярлари» — газетанинг бугунги бош мақоласи ана шундай деб номланган.

⊙ **Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бирма социалистик программа партиясининг II съездига табриги эълон қилинган.**

⊙ Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Болгария Халқ Республикаси Давлат кенгашининг Раиси Тодор Живков ва Болгария Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси Станко Тодоровнинг КПСС Марказий Комитети Бош секретари Леонид Ильич Брежнев, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Николай Викторович Подгорний, СССР Министрлар Советининг Раиси Алексей Николаевич Косигин ўртоқларга жавоб телеграммаси берилган. Унда Болгарияда социалистик революциянинг 29 йиллиги муносабати билан йўлланган табрик учун қизғин, самимий миннатдорчилик изҳор қилинади.

⊙ **Япония Бош министри Какуэй Танака Совет ҳукуматининг таклифига мувофиқ расмий визит билан 7 октябрда Москвага келди.**

Любовь Михайловна Галибова шаҳримиздаги чарм-галантерея фабрикасининг меҳнат пешқадамларидан бири ҳисобланади. У 13 йилдан бери мотористка бўлиб ишлаб келяпти.

Суратда: Л. Галибова. Ҳ. Шодиева фотоси.

Менинг беш йиллигим • *Миллионлар мусобақаси*

ЁҒОЧСОЗЛИК УЧАСТКАМИЗДА

Ҳар йили мен ва биринчи ёғочни қайта ишлаш заводи учинчи цехи погонаж участкасида ишловчи дўстларимнинг қўлидан минглаб кубометр ёғоч ўтади. Оддий думалоқ тўсинлардан бизнинг бригада турар жой ва турли бошқа бинолар учун деталлар тайёрлайди. Биз поллар учун лагалар, стропила, дераза остига қўйиладиган тахталар, плинтуслар, томнинг тагига қўйиладиган ходалар, кўплаб полбоп тахталар тайёрлаймиз. Бизнинг маҳсулотимиз омборларда қалашиб ётмайди, унга ой сайин талаб кучаймоқда. Ҳар биримиз ҳам уни кўплаб ва сифатли ишлаб чиқаришга ҳаракат қилаяпмиз.

Бригадамизнинг бу интилиши йил бошида қабул қилган социалистик мажбуриятимизда ҳам ўз ифодасини топган. Унда жумладан, ҳар биримиз беш йилликнинг учинчи йили планини 20 декабрдан кечиктирмай бажаришимиз лозимлиги, маҳсулотнинг биринчи бор тақдимдаёқ қабул қилинишга эришиш, қимматбаҳо хом ашёни иқтисод қилиш каби вазифалар ёзилган. Биз ўз мажбуриятимизни қандай бажараётганимизни биргина факт билан, яъни, сентябрь ойи планининг муддатидан илгари бажарилганидан ҳам билиш мумкин.

Масалан, бу ойда биз 20 минг погон метр ўрнига 30,6 минг погон метр дераза остига қўйиладиган тахта ва плинтуслар ишлаб чиқардик. Мен бунинг қанчасини ўзим бажарганлигимни айта олмайман, чунки бизда кўрсаткичлар бутун бригада бўйича ҳисобланади. Лекин шуни айтишим мумкинки, мен ҳам бунга ўзимнинг муносиб улушимни қўшдим.

Аммо ўзимнинг зиммамга олган маҳсулотни бир марта тақдим этишдаёқ топшириш ҳақидаги мажбуриятимни бажармоқдаман. Тайёрлаётган ҳар бир деталим хоҳ у плинтус, хоҳ дераза остига қўйиладиган тахта бўлсин, мен уни сифатли қилиб бажаришга эришяпман. Юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш ҳақида барча бригада аъзолари қайғуришади.

Агарда маҳсулотнинг пишиқ, пухта бўлиши технологик жараёнларнинг аниқ бажарилишига боғлиқ бўлса, маҳсулотни иқтисод қилиш бироз мушкулроқ. Бунда ҳамма нарса тажрибага, ёғочларни қирқишда аниқ ўлчамга риоя қилишга боғлиқ. Айтайлик, бизга камчилиги кўпроқ тахта тушиб қолди, дейлик. Бу ҳолда технология нормаларига биноан унинг бир қисмини қирқиб, ғарбил қилиб ташлаймиз. Лекин биз ходаларни шундай кесишга ўрганганмизки, чиқиндига нормадагидан 2—2,5 процент оз чиқади. Одатда шундай чиқиндилардан турли тўсиқларга ишлатиладиган тахтачалар ишлаймиз.

Тўғри, ҳар доим ҳам шундай иқтисод қилолмаймиз бу кўпроқ қандай тахта келишига боғлиқ. Баъзи ходалардан чиқиндилар одатдагидан кўп чиқади, лекин биз иложи борича нормадагидан кам чиқит чиқаришга интиламиз.

Энди бир неча оғиз ишлаб чиқариш ҳақида гапирмоқчиман. Топшириқни 130 процентдан кам бажармаймиз. Бунга дастгоҳлардан моҳирлик билан фойдаланиш туфайли эришаяпмиз. Мен, масалан, бир қанча дастгоҳлар билан, яъни, ёғоч ходаларни арраловчи ва плинтус ҳамда пол тахталарини ишлаб чиқаришда фойдаланиладиган дастгоҳларда ишлай оламан. Ўзим дастгоҳларни созлаб тежамкорлик билан ишлашга ҳаракат қиламан.

Йил давомида 3500 кубометр қурилиш деталлари ва 140 минг погонаж метр бошқа маҳсулот ишлаб чиқаришимиз керак. Тўққиз ойлик иш программамизни 20 процент ортиғи билан бажардик. Ўйлайманки, йилни ҳам шундай кўрсаткичлар билан якунлаймиз.

А. МАМЕДОВ,
1-ёғочни қайта-ишлаш заводи 3-цехининг бригадири.

Студент механизаторлар хирмони

Шу кунларда Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалиги механизацияси инженерлари институтининг Ўрта Чирчиқ районидаги ўқув-тажриба хўжалигида кузги юмушлар жуда ҳам қизиб кетди. Бўлажак мутахассислар бу ерда етиштирган «оқ олтин» дурдоналарини қисқа вақт ичида йиғиштириб олишга киришганлар.

Хўжалик далаларида «зангори кема»ларнинг ҳайқириғи бир зум ҳам тўхтамаётир. Барча куч 1023 гектар майдонда етиштирилган ҳосилни териб олишга қаратилган.

Теримда меҳнат қилаётган механизаторлардан аспирант Володя Евтушенко пахта териш машинаси билан хирмонга бир кунда 16 тонна ҳосил тўкди. Унинг ҳисобига ҳозиргача 80 тонна пахта машинада терилди деб ёзилган. Механизаторлардан Ғ. Абдуллаев, К. Деҳқонов, С. Каримов, Т. Романов, А. Ўрозов, А. Арзиқулов ва бошқалар ҳам ана шундай кўрсаткичларга эришмоқдалар.

Бугун

ИНСТИТУТ СТУДЕНТ МЕХАНИЗАТОРЛАРИНИНГ ТЕРГАН ПАХТАСИ 1500 ТОННАГА ЕТДИ. ҲАР КУНИ ДАВЛАТГА 5—6 ПРОЦЕНТДАН ҲОСИЛ ТОПШИРИЛМОҚДА. ПАХТАНИНГ ДЕЯРЛИК ҲАММАСИ МАШИНАЛАР ЁРДАМИДА ТЕРИЛЯПТИ.

• Қурилиш майдонларида

МАЪМУРИЙ БИНО

Тошкентда яна бир муҳташам бино кўкка бўй чўзди. Етти қаватли бу бино гражданавиацияси бошқармаси учундир.

Бошқарма биносининг тез ва соз қурилишида 11-Висотстрой трестининг 17-қурилиш бошқармаси бунёдкорлари ҳиммат билан ишлашмоқда.

Шу кунларда пардозлаш трестининг 28-қурилиш бошқармаси пардозчилари ҳам тезкорлик билан меҳнат қилишяпти. Владимир Сухаров бошлиқ участка пардозчилари ҳар бир хонани д⁻д билан ишлаяптилар.

17-қурилиш бошқармасидан ғишт терувчи Отабой Тўйчиев, бетончи Григорьев, 28-қурилиш бошқармасидан Римма Полиевтова, Вила Заваратнова бошлиқ пардозчи, „Султон Сафин бошлиқ дурадгорчилик, 1974 йил ҳисобига меҳнат қилаётган Александр Иванов бошлиқ сувоқчилар бригадаси ойлик, кунлик топшириқларини 140 процентга етказиб адо этяптилар. Римма Полиевтова бошлиқ 14 кишидан иборат пардозчилар бригадасининг иши мақтовга лойиқ бўлмоқда.

Пойтахтнинг Пролетар ва Жуковский кўчалари муюлишида қад кўтарган бу бинони бунёдкорлар Улуғ Октябрь революцияси байрамига фойдаланишга топшириш учун курашмоқдалар.

ШАҲАР ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

Ўзбекистон КП Тошкент шаҳар комитетининг Бугун бўлиб ўтган пленуми ўртоқ Л. И. Брежневнинг пахтакор республикалар партия-хўжалик активи йиғилишида ҳамда Ўзбекистон ССРга Халқлар дўстлиги ордени топширилишида сўзлаган нутқлари асосида шаҳар экономикасини ривожлантиришни янада жадаллаштириш программасини амалга ошириш юзасидан шаҳар партия ташкилотлари олдида турган вазифаларни кўриб чиқди.

Ана шу масала юзасидан шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. А. Хўжаев доклад қилди.

Пленум қатнашчилари КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошириш юзасидан Фрунзе район партия комитетининг ҳисоботини тингладилар. Район партия комитетининг иккинчи секретари С. Р. Раҳмонов ҳисобот берди.

Пленумда шунингдек йигирманчи шаҳар партия конференциясини чақириш тўғрисидаги масала кўрилди.

(Шаҳар партия комитетининг пленуми тўғрисидаги ҳисобот газетанинг навбатдаги сонида ёритилади).

«Стройиндустрия» трестига қарашли 1-ремонт механика заводида 1975 йил ҳисобига меҳнат қилаётган ишчилар анчагина. Сиз суратда ана шундай илғор новатор ишчилардан коммунистик меҳнат зарбдори моҳир деталчи Талъат Зариповни кўриб турибсиз.

ЛЕНИН КОМСОМОЛИНИНГ 55 ЙИЛЛИГИГА

ПОЙТАХТ КОМСОМОЛЛАРИ ҲАШАРИ

Республикамиз пахта далаларида — айни долзарб кунлар. Мўл-кўл ҳосил етиштирган азамат пахтакорларимиз беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йилида она-Ватанга 4 миллион 850 минг тонна «оқ олтин» армуғон этиш юзасидан оширилган социалистик мажбуриятларини бажариш учун курашмоқдалар.

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети Ленин комсомолининг 55 йиллигини муносиб нишонлаш мақсадида республика пахта далаларида комсомол-ёшларнинг икки кунлик ҳашарини уюштиришга қарор қилди.

Ўтган шанба ва якшанба кунлари пойтахтнинг йигирма мингдан ортиқ йигит-қизлари Тошкент областининг пахта далаларига чиқиб, «оқ олтин» ҳосилини йиғиб-териб олишда қатнашдилар.

— Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг қарорини пойтахтдаги барча комсомол ташкилотлари қизғин маъқулладилар. — дейди Тошкент шаҳар комсомол комитети ташкилий бўлим мудири С. А. Стрельков. — Шу муносабат билан, шаҳар комсомол комитетида беш кишидан иборат штаб тузилди. Шаҳар комсомол комитетининг биринчи секретари Б. И. Бекмирзаев раислигидаги штаб районлардаги комсомол-ёшларни шанбаликка сафарбар этиш, уларни транспорт билан таъминлаш, белгиланган колхоз, совхозларга элтиб қўйиш ва ҳашарни уюшқоқлик билан ўтказиш тўғрисида ғамхўрлик кўрсатди.

Пойтахтнинг Киров ва Собир Раҳимов район комсомол-ёшлари пойтахт областининг Янгийўл районидаги Фрунзе, Калинин, Партия XXI съезди, Х. Турсунқулов номли колхоз ва бошқа қишлоқ хўжалик коллективларида ғайрат кўрсатиб ишладилар. Октябрь ва Ҳамза районларининг йигит-қизлари Пскент районидаги, Ленин райони комсомоллари Ўрта Чирчиқ районидаги Терешкова, К. Маркс номли колхозларда, Фрунзе райони комсомоллари Чиноз районидаги «Москва», Собир Раҳимов ва «ВЛКСМ 30 йиллиги» номли колхозларда, Чилонзор райони комсомоллари Ўрта Чирчиқ районидаги хўжаликларда пахтакорларга ёрдамлашдилар.

Пойтахтлик комсомол-ёшлар кўрсатган ғайрат туфайли, шанбалик кунлари давлат хирмонига 800 тоннага яқин «оқ олтин» тўкилди.

Тошкент саноат корхоналари, қурилиш ташкилотлари ва муассасаларда комсомол-ёшлар смена бўйича ўз ишларини давом эттирдилар. Тошкент шаҳарлараро телефон станциясининг ёшлари ҳар кунгидан ҳам зўр бериб ишладилар.

«Ташсантехгазмонтаж» трести комсомол-ёшлари билан бирга икки кунлик ҳашарда бошқарма хизматчилари ҳам қатнашдилар. Улар Ўрта Чирчиқ районидаги оталиққа олинган «Полярная звезда» колхозида дала меҳнаткашларига ёрдам беришди.

Комсомол-ёшлар ташаббуси билан бошланган икки кунлик ҳашар уюшқоқлик билан ўтди.

ЎСМИРЛАРГА ҒАМХЎРЛИК

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети белгилаган тадбир асосида пойтахтимизда яна бир ҳунар-техника билим юрти ташкил қилинди. Унинг олдига қўйилган асосий мақсад Тошкентдаги йирик тикувчилик корхоналари учун малакали ёш ишчи кадрларни етказиб беришдир.

Янги билим юрти «Юлдуз» тикувчилик фирмасининг қошида ишлайди. Ўқиш икки йилга мўлжалланган. Биринчи навбатда, ўрта мактабларни битирган ёшлардан 300 ўсмир қабул қилинади.

Тикувчилик мактабида ёшларнинг яхши таълим олишлари, малакали ишчилар бўлишлари учун ҳамма шароитлар яратилади. Ўқиш муддати меҳнат стажига қўшилиб, икки йил давомида стипендия берилади. Бу мактабни битирган ёшларга «Юлдуз», «Қизил тонг» фирмалари ва бошқа корхоналарга йўлланма берилади. Шунингдек, олий ўқув юртларига, техникумларга ўқишга тавсия этилади.

Бугун

ЯНГИ БИЛИМ ЮРТИГА ЁШЛАРНИ ҚАБУЛ ҚИЛИШ БОШЛАНДИ. УЛАР 1 НОЯБРДА ПАРТАЛАРГА ЎТИРАДИЛАР.

⊙ Давр нафаси

ФАБРИКА ЁШАРМОҚДА

Тошкентда биринчи тамаки фабрикаси 1877 йилда савдогар Первушин томонидан очилган эди. Ярим ҳунармандчиликдан иборат бўлган бундай устахоналарнинг сони шаҳарда ўша пайтда саккизта эди. Бундан ташқари олтита папирос тайёрлайдиган ва саккизта гильза ишлаб чиқарадиган устахоналар мавжуд эди. Улар узоқ «умр» кўролмади. Чунки, оддий ва унумсиз асбоб-ускуналар, ишчиларнинг оғир аҳволи маҳсулот тайёрлашга имкон бермасди.

«Известия ТуркЦИК» газетаси ўзининг 1920 йил 2 июнь сонида қуйидаги маълумотларни босиб чиқарди.

«Тамаки ўтган йилдан буён қўл кучи билан тозаланмоқда... Каттақўрғон шаҳрида сув билан ишлайдиган фабрикани қуришга киришилди».

Орадан беш йил ўтгач, «Правда Востока» газетаси 1925 йилнинг 2 октябрдаги сонида қуйидаги маълумотни ёритди.

«Тошкентдаги тамаки фабрикаси 15 октябргача жиҳозлаб бўлинади. Энг зарур хом ашё — Кубань ва Сухуми тамакилари Тошкент томон йўлга чиққан».

* * *

Тошкент тамаки фабрикаси ҳозирги пайтда бир суткада 24 миллион дона сигарет ва папирос ишлаб чиқармоқда. Улар саккиз номдан иборат. Бир сменанинг ўзида 15 миллион сигарет тайёрланмоқда.

Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикаларидан бу корхонага тамаки хом ашё келтирилмоқда. Шунингдек, Ҳиндистон ва Корея тамакиси ҳам олинмоқда.

Ишлаб чиқариш линиясидаги барча меҳнат жараёнлари механизмлар зиммасига юклатилган.

Бугун

фабрикада олий сифатли, узун гильзали фильтрли сигаретлар ишлаб чиқарадиган янги автоматик линияни монтаж қилиш бошланди. Дастгоҳлар ва механизмлар Франция ва ГФРдан келтирилган.

ИПАКЧИЛИК КЎРГАЗМАСИ

Халқ хўжалик ютуқлари виставкасининг 3-павильонида «Ўзбекистонда ипакчиликнинг ривожланиши» деган темада тематик кўргазма очилди. Уни ташкил қилишда қишлоқ хўжалик министрлигининг ипакчилик бошқармаси коллективи., Ўрта Осиё ипакчилик илмий-текшириш институти ва Халқ хўжалиги ютуқлари виставкаси коллективи иштирок этди.

Кўргазмада республикамизнинг ипакчилик соҳасида эришган муваффақиятлари билан бирга олимларимизнинг кўплаб иш тажрибалари намойиш қилинади.

МИКРОРАЙОННИНГ 800-ХОНАДОНИ

1-Қорақамиш массивининг 4-микрорайонида янги турар жой бинолари қад ростламоқда. Микрорайон қурилишини «Жилстрой» трестининг «Тошросстрой» ва «Тошмосстрой», монтаж бошқармаси каби коллективлари тезкорлик билан олиб бормоқдалар. Турар жой биноларини тез ва соз қуришга трестнинг В. Якубович. И. Матушевский бошлиқ монтажчилари, Б. Шукуров, С. Содиқов бошлиқ комплекс бригада коллективлари катта улуш қўшмоқда. Бу ишлаб чиқариш командирлари бош бўлган пешқадам бинокорлар қурилиш муддатларини қисқартиришга эришмоқдалар. Куни-кеча микрорайон қурувчилари 18-турар жой биносини қабул комиссиясига топширдилар. Бу уларнинг массивда йил бошидан бери фойдаланишга топширган 16-биноси ҳисобланади.

Уйсозларнинг йил бошидан бери 4-микрорайонда фойдаланишга топширган хонадонларининг сони 800 дан ошиб кетди.

МУСОБАҚА АСОСИДА

М. Горький проспектида Бутуниттифоқ «Гипрониздрав» лойиҳа институти Ўрта Осиё филиалининг 7 қаватли биноси қурилиши тезкорлик билан олиб борилмоқда.

Бош пудрат ишларини «Главташкентстрой» 4-қурилиш тресги 6-қурилиш бошқармасининг В. Гаврилов бошлиқ бригадаси бажаряпти. Иш вақтининг ҳар бир дақиқасидан унумли фойдаланиш, мусобақа асосида ишлаш ўз самарасини бермоқда. Бригада бинонинг охирги қаватида сўнгги қурилиш-монтаж ишларини туғаллаш арафасида.

Бу ишга Ш. Йўлдошев, Э. Қорабоев. А. Гайнулин, И. Медведевлар ўзларининг муносиб улушларини қўшмоқдалар.

Бино юбилей йилида фойдаланишга топширилади.

Шунингдек, проспектда уйсозлик комбинати 3-монтаж бошқармасининг бинокорлари ҳам қурилиш-монтаж ишларини олиб бормоқдалар. Бошқарманинг Г. Усмонов бошлиқ монтажчилари 9 қаватли 50 квартирали турар жой биносининг сўнгги қаватини монтаж қилишмоқда.

Бригада коллективи йил охирига қадар яна битта 90 квартирали турар жой биносидаги монтаж ишларини туғалашади.

Бухоро диёрининг неъматлари

Навоий шаҳридаги «Фарҳод» маданият саройида ташкил қилинган виставка ана шундай деб аталади. Бухоро ерининг бойликлари тўғрисида ҳикоя қилувчи экспонатларни Навоий ўрмон питомниги, шаҳар чеккасидаги «Октябрь 50 йиллиги» совхози, Мичурин номли боғдорчилик ширкати, Навоий ГРЭСининг ходимлари, ҳаваскор боғбонлар, гулчилар бу ерга олиб келишган.

Виставка Ўзбекистон ССР ва республика Компартиясининг 50 йиллигига бағишланган.

(ЎзТАГ).

ЮБИЛЕЙГА СОВҒАЛАР

«Сувенир» фабрикасининг коллективи Ўзбекистон Компартияси ва Ўзбекистон ССРнинг 50 йиллик юбилейига бағишланган совға буюмларни тайёрлашга киришди. Ажойиб санага бағишлаб шойидан бичилган хотин-қизларнинг рўмоллари тайёрланмоқда. Уларга ўзбек миллий нақшлари туширилган ва «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» деган сўзлар ёзилган. Нафис вазалар, кўкрак нишонлари ҳам юбилейга бағишланган.

Совға буюмлар яқин кунларда савдога чиқарилади.

Экваторил Гвинея. Ўқувчилар — ёш республиканинг келажаги.
В. Снеговский фотоси. ТАСС фотохроникаси.

САФАРДАГИ ҒАЛАБА

Кеча футбол бўйича СССР биринчилигининг навбатдаги турида Тошкентнинг «Пахтакор» командаси Минск шаҳрида маҳаллий «Динамо» коллективи билан учрашди.

Бу учрашувнинг натижаси ҳар иккала команда учун ҳам катта аҳамиятга эга эди. Майдон эгалари ғалаба қозонган тақдирда турнир жадвалининг хавфли зонасидан бироз узоқлашган бўлишарди. «Пахтакор»ни эса қўлга киритилган икки очко деярли олий лигада қолишини таъминлар эди. Бундан ташқари мезбонлар биринчи учрашувдаги йирик мағлубият (0:4) учун реванш олиш ниятида эдилар.

Кескин кураш вазиятида ўтган бу ўйинда ўзбек футболчилари 1:0 ҳисобида ғалаба қозонишди. Учрашув тақдирини ҳал қилган ягона тўпни тошкентликларнинг ҳимоячиси Юрий Белов киритди.

Шундай қилиб, «Пахтакор» ана шу муҳим ғалабадан сўнг очколарини 18 тага етказди. Энди ҳамшаҳарларимиз, ўзбекистонлик футбол муҳлислари бироз енгил нафас олишса бўлади. Қолган тўрт ўйинда «Пахтакор» 2 — 3 очко қўлга киритса олий лигада албатта қолади.

ЖАҲОН ОЙНАСИ

ҚОҲИРА. Миср қуролли кучлари олий қўмондонлигининг баёнотига қараганда 6 октябрь соат 13 дан 30 минут ўтганда Исроил ҳарбий-ҳаво кучлари Зафарон ва Ас-Сохни (Суввайш кўрфази районида) Миср қўшинларига ҳужум қилган. Дамашқ вақти билан соат 14.00 да Исроил қўшинлари Сурия армиясининг олдинги позицияларига ҳужум қилганлар.

Исроилнинг Миср ва Сурияга ҳужуми натижасида ҳозир Яқин Шарқда ҳарбий ҳаракатлар олиб борилаяпти. 7 октябрда Голан тепалиги районида жанглар бўлган. Миср бўлинмалари Суввайш каналини кечиб ўтиб унинг ўнг қирғоғида муваффақиятли жанглар олиб бораяпти. Ўтган бир кун ичида Миср қўшинлари душманнинг 27 самолётини уриб туширган. 60 танки яксон қилинган. Суввайш каналининг шарқий қирғоғидаги 15 мустаҳкамланган позицияси йўқ қилинган.

Голан тепалиги районида Сурия қўшинлари душманга қарши муваффақиятли жанглар олиб бормоқдалар.

◆ **ВАРШАВА.** Польшанинг Краков шаҳрида «Совет Иттифоқи Коммунистик партияси-Ленин партияси» деган виставка очилди. Виставка экспозициялари КПССнинг фаолияти ҳамда совет кишиларининг коммунизм қурилишида эришган муваффақиятлари тўғрисида ҳикоя қилади.

Виставкада социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг ялпи тинчлик ҳамда турли ижтимоий системадаги давлатларнинг тинч-тотув яшаши манфаатлари йўлидаги ҳамкорлигини акс эттирувчи материаллар ҳам намойиш қилинмоқда.

◆ **БАҒДОД.** Ироқ Революцион қўмондонлик кенгаши меҳнат ҳақидаги 1970 йилги қонунга киритилган тузатишларни қабул қилди. Бу тузатишлар ишчи ва хизматчиларнинг ҳар йилги отпускаларини анча чўзишни, байрам кунлари ишлаганлик учун ҳақ тўлашни кўзда тутади.

Шаҳримиздаги «Юлдуз» фирмаси экспериментал цехининг бичиқчилари газламаларни бичиш учун тайёрлашда эгри чизиқлар орасидаги чиқитларни энг кам даражага келтириш йўлини қидирмоқдалар.

СУРАТДА: корхонада кўп йиллардан буён ишлаб келаётган бичиқчилардан коммунист Валентина Воронина (чапдан-ўнгга) ва Карима Бозорбоева иш устида. О. Тўхтахўжаев фотоси.

⊙ Бир корхона янгиликлари

Деталларга «иккинчи умр»

Заводнинг асбобсозлик қолиплаш бўлимида деталларга «иккинчи умр» бериш участкасининг ташкил бўлганига ҳали кўп бўлгани йўқ. Лекин ана шу қисқа даврда участка меҳнаткашлари ишлов беришда у ёки бу сабабга кўра яроқсиз деб топилган минг-минглаб детал, узел ва ҳар хил асбоб ускуналарни қайта тиклашди.

«Узсельхозтехника» республика бирлашмаси ва унинг жойлардаги бўлимлари участкада тайёрланаётган маҳсулотнинг асосий буюртмачиси ҳисобланади. Йил бошидан буён бу ерда ўн минг сўмликка яқин фойдаланиб бўлмайдиган асбоб-ускуналарнинг умри узайтирилди. Унинг бир қисми заводда ишлатилган бўлса, қолгани колхоз ва совхозлардаги мижозларга етказиб берилди. Участка коллективи йил охиригача яна 16 минг сўмликдан ортиқ маҳсулот тайёрлашга аҳд қилди.

Ветеран ишчи юбилейи.

Абдураҳим ака Эрматов трактор заводининг ветеран ишчиларидан бири. Унинг корхонада узлуксиз ишлаб келаётганига 30 йил тўлди. Шу муносабат билан завод маъмурияти, партия, комсомол, касаба союз ва бошқа жамоат ташкилотлари вакиллари, юбилярнинг ҳамкасб дўстлари уни қутлаш учун корхона Маданият саройига тўпланишди.

Кеча охирида бир гуруҳ ёшлар тантанали равишда ишчилар номидан сўзга чиққан Г. Некрасова юбилярдек самарали ишлашга, жамоат ишларида фаол қатнашишга қасамёд қилди.

К. ХАМРОЕВ.

МАМЛАКАТИМИЗНИНГ 11 ШАҲРИГА

Тошкент темир йўл бошқармасининг Кучлик станциясидаги сабзавот тайёрлаш базаси коллективи мамлакатимизнинг турли шаҳарларига кўплаб сабзавот маҳсулотларини юбормоқда.

Ҳозирги пайтда станциядан йўл олаётган вагонлар мамлакатимизнинг узоқ районларидаги 11 та шаҳрига кириб боряпти.

Сабзавотчилар Сахалинга 2 минг тонна, Новокузнецкка 120 тонна, Читага 500 тонна, Донецк шахтёрларига 200 тонна, Свердловск шаҳрига 480 тонна, Томск шаҳрига 140 тонна маҳсулот жўнатдилар.

Ҳозирга қадар дўстларимизга юборилган нозу-неъматлар 4,5 минг тоннадан ошиб кетди.

Ўтган йили сабзавотчилар Монголия Халқ Республикасининг буюртмасини бажарган эдилар. Бу йил ҳам бир қатор чет мамлакатларга маҳсулот юбориш мўлжалланмоқда.

Станцияда юк тушириш ва ортишда ишчилардан С. Раупов, Р. Олимов, Ф. Файзиев, Қ. Мансурова, М. Асилова ва бошқалар ғайрат билан меҳнат қилмоқдалар.

М. ҒАФФОРОВА,
Н. ИБОДУЛЛАЕВ.

Жаҳон ойнаси

САМОСА ҚУРОЛЛАНАЯПТИ

Яқинда Қўшма Штатларнинг Тинч океан қуруқликдаги қўшинларининг қўмондони генерал Уильям Россон Никарагуада бўлди. У мамлакат диктатори Анастасио Сомосанинг таклифига биноан Никарагуа қуролли кучларидаги аҳвол билан танишди, шунингдек Бош штабнинг вакиллари билан бир неча марта учрашди.

Шу билан бир вақтда Манагуа маъмурларининг катта бир гуруҳ кишиларини АҚШдаги ҳарбий мактабларда тажриба орттириш учун юбориш ва бу мамлакатдан энг янги хилдаги қурол — аслаҳалар сотиб олишга қарор қилганлиги маълум бўлиб қолди. Марказий Америкадаги матбуот бу икки фактни Никарагуа армиясининг яқин вақтларда қайта қуроллантирилиши билан боғлайди.

Никарагуадек камбағал, ҳар тўрт кишидан бири ишсиз юрган мамлакатга қимматбаҳо қурол аслаҳалар сотиб олиш нима учун зарур бўлиб қолдийкин? Ҳали яқиндагина юз берган зилзила натижасида вайрон бўлган пойтахтни қайтадан тиклаш учун жуда ҳам зарур бўлган бунчалик катта суммани замбараклар ва самолётлар учун ҳаражат қилишга мамлакат маъмурларини нима мажбур қилдийкин? Балки қўшни давлатлардан бири Никарагуага бостириб кириш билан таҳдид қилаётгандир? деган саволлар туғилади.

Ҳеч ким таҳдид қилаётгани йўқ. Диктаторлик режими Миллий гвардияни Никарагуа чегараларини ҳимоя қилиш учун эмас, балки халқни итоатгўйликда сақлаш учун қуроллантиряпти.

Гап шундаки, мамлакат пойтахти Манагуа зилзилани бошидан кечиргандан кейин маъмурларнинг молиявий суиистеъмоллари кенг ошкор бўлиб қолди. Ўзини миллий қайта қурилиш министри деб эълон қилган Анастасио Сомоса турли давлатлар ва халқаро ташкилотлар томонидан берилган молиявий ёрдамнинг жуда катта улушини ўзлаштирди. Бундан ташқари қўшни мамлакатларда кўп миқдордаги озиқ-овқатлар билан чайқовчилик қилганлиги фош этилди. Сомосанинг ҳийла-найранглари натижасида вайрон бўлган Манагуанинг ўн минглаб аҳолиси очдан ўлишга маҳкум этилди. Аҳолининг режимга бўлган душманлиги янада кучайди. Кейинги ойларда мамлакатда диктаторликка қарши ҳаракат сезиларли даражада активлашди. Узбошимчаликнинг тўхтатилишини ва демократик ислоҳатлар ўтказилишини талаб қилиб чиққан студентлар аҳолининг кенг қатламларини, шу жумладан черков вакилларини қўллаб-қувватладилар. Август ойида мамлакатда меҳнаткашларнинг иш ташлашлари авж олди. Бу иш ташлашлар, чунончи, «Метас» металлургия компаниясини ва «Фабритекс» тўқимачилик концернининг ишини тўхтатиб қўйди.

Режимга қаршилик кўрсатиш ҳаракатининг ўсиб бораётганидан чўчиган Сомоса армиягагина умид боғлаши мумкин эди. Шу сабабли у харажатлар билан ҳисоблашмай, армияни шошилинч равишда қуроллантиряпти.

Бироқ фактларнинг гувоҳлик беришича, диктатор ҳатто энг замонавий қуроллар ёрдами билан ҳам халқнинг тобора ошиб бораётган қаҳр-ғазабини бостиролмайди. «Ҳозирги вазият бундан 10 ёки 15 йил илгаригидай вазият эмас, — деб қайд қилади никарагулик публицист Роберто Дуч, — Либерал (ҳукмрон) ва консерватив партияларда режимдан норозилик кайфияти сезиляпти. Ҳатто Миллий гвардия қаторлари ғалаёнчилик руҳи билан суғорилган».

С. МАТВЕЕВ.
(АПН).

ЭФИОПИЯДА ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИ

АДДИС-АБЕБА, 1 октябрда, янги ўқув йилининг биринчи кунида Эфиопиядаги 2,5 мингдан ортиқ мактаб ва олий ўқув юртлари мамлакатнинг ёш гражданлари учун ўз эшикларини очиб қўйди.

Сўнгги йилларда Эфиопия маориф соҳасида каттагина муваффақиятларга эришди — янги мактаблар пайдо бўлди, ўқувчилар ва студентлар, шунингдек ўқитувчилар, инженерлар, врачлар кўпайди. Лекин энг муҳими — илм-фанга бўлган муносабатнинг ўзгарганлигидир. «Сўнгги йигирма-ўттиз йил мобайнида, — деб таъкидлайди «Эфиопия геральд» газетаси, — мамлакатда билим олишга бўлган иштиёқ кескин равишда ошди. Мамлакатдаги мактабларда ва олий ўқув юртларида 800 минг ўқувчи билим олмоқда. Бу йил пойтахт университетининг ўзигагина 2 минг студент қабул қилинди. Улар кириш имтиҳонларини муваффақиятли топширдилар.

Малакали мутахассислар тайёрлаш соҳасида социалистик мамлакатлар билан ҳамкорлик Эфиопия халқ маорифи борасида дуч келаётган қийинчиликларни бартараф этишда муҳим роль ўйнамоқда. Бу йил Африкадаги ана шу мамлакатдан борган қарийб 500 йигит ва қиз Совет Иттифоқи, Польша, Болгария ва бошқа социалистик мамлакатларда профессионал тайёргарлик олади.

(ТАСС).

ЧУҚУР МАМНУНИЯТ

ДЕҲЛИ. Ҳиндистон Коммунистик партияси миллий кенгашининг Бош секретари Ражешвара Рао ўртоқ Л. И. Брежневнинг Ҳиндистонга қиладиган визитини табриклади. Биз аминмизки, деди у ТАСС мухбири билан суҳбатда, бу визит бир неча йиллардан бери Ҳиндистон билан Совет Иттифоқи ўртасида муваффақиятли ривожланаётган дўстона муносабатларни янада мустаҳкамлашга кўп жиҳатдан хизмат қилади.

Ҳиндистон Коммунистик партияси қудратли Совет Иттифоқи халқларининг атоқли раҳбари, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Леонид Ильич Брежневнинг бизнинг мамлакатимизга дўстона визит билан келишидан ғоят мамнундир, деди Ражешвара Рао. (ТАСС).

ДЎСТЛАРГА ЁРДАМ

ГАВАНА. Гавана яқинидаги «Хулио Антонио Мелья» халқаро Ёшлар лагерида қарийб бир ой давомида турли тиллардаги гаплар эшитилиб турди.

Куба халқини қўллаб-қувватлаётганликларини намойиш қилмоқ учун Австрия, Бельгия, Буюк Британия, Голландия, Испания, Италия, Франция, ГФР ва Швейцариядан икки юзга яқин ёш ишчи ва студент Озодлик оролига келишди.

«Йигирма йиллик» деб аталган кўнгиллиларнинг интернационал бригадаси «Лос-Наранхос» посёлкасини қуришда, цитрус дарахтзорларида ва бошқа қишлоқ хўжалик экинзорларида зўр ғайрат билан ишлади. Улар ишдан бўш вақтларида кубалик йигит ва қизлар билан бирга ҳозирги ёшларни тўлқинлантирувчи проблемаларни муҳокама қилдилар. Куба тарихи ва маданияти билан танишдилар.

(ТАСС).

Вазиятни нормаллаштириш мақсадида

ДЕҲЛИ. Ҳиндистон билан Покистон Жанубий Осиёда вазиятни тезроқ нормаллаштиришга интилиб, ҳарбий асирлар ва граждан шахсларни ватанларига қайтаришни давом эттирмоқдалар.

Ҳиндистон маъмурлари шу йил август ойида Деҳлида эришилган битимга мувофиқ бугун Панжоб штатининг Вагаҳ чегара пунктида Покистон томонига 800 дан ортиқ ҳарбий асир ва граждан шахсларни топширди. Асирларни топшириш маросими халқаро Қизил Крест вакилларининг назорати остида ўтказилди.

Ҳиндистон сўнгги ҳафта мобайнида покистонлик ҳарбий асир ва граждан шахслардан 1.700 га яқин кишини ватанига қайтарди.

(ТАСС).

⊙ Октябрь райони тайёргарлигини текширамиз

ҚИШ—СИНОВ ДАВРИ

ЧЕВАРЛАРГА ҚУЛАЙ БЎЛСИН

Бадиий буюмлар фабрикаси коллективи кўп йиллар ноқулай шароитда меҳнат қилди. Корхона биноси эски эди, ишчилар тиқилиб меҳнат қилишарди.

Мана ниҳоят, ўтган йил охирида корхона худди саройни эслатадиган янги катта бинога эга бўлди. Кўкка бўй чўзган беш қаватли бинога инженерлик-техниклик хизмати, учта цех жойлашган. Цехларнинг ҳар бири бинонинг катта бўлагини эгаллади, уларнинг ҳар бирида ёзда салқин ҳаво, қишда эса иссиқ ҳаво бериб турадиган кондиционерлар, вентиляция установкаларининг бутун бир тармоғи бор: Хоналар кундузги нон чироқлар билан ёритилган, душхоналар ишлаб турибди.

Янги бинога кўчиб ўтганларни қиш муаммоси ташвишлантирмайди. Биринчидан, бу ерда бир марта қишлаб кўришди, йилнинг энг совуқ вақтларида ҳам бино иссиқ бўлди. Иккинчидан эса, фабрика ёзда қишга тайёргарлик ишлари комплексини амалга оширди. Иситиш системаси шаҳар иссиқлик марказига уланди, ҳаммаёқ тозалаб чиқилди, текширилди. Баъзи бир кондиционерларда бир неча ўнта пласстмасса форсункаларининг ҳажми ўзгариб қолганлиги текширишда маълум бўлганди. Улар металл форсункалар билан алмаштирилди. Бундан ташқари эшиклар, санитария узеллари майда ремонт қилинди.

Аммо бу ерда ишнинг бир «лекини» бор. Маълумки, архитектор саноат биносини лойиҳалаштираётганда мазкур корхонадаги меҳнатнинг ўзига хос томонларини ҳисобга олади. Бу ерда ишлаётганлар учун иложи борича қулай бўлишини, шунингдек, бино чиройли бўлишига эътибор беради.

Лекин қурилишда кўпинча бирон бир нарса кўнгилдагидек бўлмайди. Мана, масалан, бадиий буюмлар фабрикаси биноси бутунлай бетон ва ойнадан қурилган. Ўйма гуллар солинган бетон деворлар сиртдан жуда чиройли. Лекин катта-катта ойналари эса, киши дилини хира қилади. Сабаби, улар ифлос, бино фойдаланишга топширилгандан бери бирон марта ҳам ювилмаган. Бу ойналар цехларга қуёш нурини қарийб ўтказмайди деса ҳам бўлади. Ёзда, куз бошида шундай, билмадик қишда қандай бўларкин? Деярли бутунлай ойнаванд деворли бўлган бинога нон чироқлари ёқиб қўйилиши ҳам ғалати туюлади.

— Биз ойналарни жон деб ювардик, — дейди бичиш цехининг технологи С. Брюкова, — цехни неча марталаб тозаладик, лекин ойналарни тозалай олмадик. Сабаби, ойналар жуда мураккаб қилиб, бунинг устига ғоят омонат ўрнатилган. Уни ювсак металл ромлари тушиб кетиши ҳеч гап эмас.

— Ҳа, бу чиндан ҳам шундай, — деб тасдиқлайди директор ўринбосари С. Аҳмедов, — ойналарга яхшиси тегмаганимиз маъқул. Бир марта ромни очаётганимизда ойна тушиб кетди.

Лекин ҳарна бўлса ҳам, бир йўлини топиб ойнани ювиш керак.

...Пишитиш-бўяш ва дўппи цехлари ҳали янги бинога кўчганлари йўқ. Ҳозирги пайтда илгариги икки қаватли ишлаб чиқариш корпусини эгаллаган пишитиш-бўяш цехида қишга тайёргарлик кенг миқёсда олиб борилаяпти. Шиплар ва деворлар қайта шувоқдан чиқарилди ва оқланди, эшиклар, деразалар ремонт қилинди, қўшимча радиаторлар ўрнатилди. Корхона олдиндан кўмир ғамлаб қўйди. Шу сабабли ҳам фабрика раҳбарлари хўжалигимизда ҳамма нарса жойида деб юришибди.

Лекин аслида бу ерда ҳамма нарса жойида дейиш қийин. Октябрь бозори яқинида жойлашган дўппи цехи иккита территорияни эгаллаб турибди. Асосий бинода, яъни цех бошлиқлари жойлашган бинода полларнинг ораси очилиб ётибди, июнда қилиниши керак бўлишига қарамасдан, ҳовли ҳамон асфальтланганн йўқ. Пресслаш участкасининг ишчиси Мутал Дадахонов шикоят қилиб қолди:

— Дераза ойналари ва вентиляция йўқ, участкада плиткада кун бўйи елим қайнатилади.

Бош территорияда эса тайёрлаш цехи ишчилари бу йил ҳам ўтган йилдагидай қишда совқотиб қолишларини билиб ташвишланиб юришибди. Бу ерга голланд печлари ўрнатилган. Аёзли кунларда уни ҳо ёқинг, ҳо ёқманг — барибир хона исимайди. Тайёрловчилар бригадири изоҳ берди: Ромлар бир қаватли, улардаги ёриқларга эса бармоқ сиғади.

...Ҳа, чиройли миллий бош кийимлар тикаётган чеварларнинг меҳнат шароити ҳали кўнгилдагидек эмас. Лекин улар қиш охиригача асосий ишлаб чиқариш корпуси ёнида қурилаётган янги бинога кўчиб ўтамиз деб умид қилишаяпти. Лекин уларнинг бу умидининг амалга ошиши қийин. Қурилишда иш жуда суст бораяпти. Шу сабабли ҳам ҳозир кечикмасдан дўппи цехидаги нуқсонларни аниқлаб, уларни тезроқ бартараф қилиш ҳақида ўйлаш керак.

МУҲИМИ—СУРЪАТНИ СУСАЙТИРМАНГ

Ҳозир «мавсумий иш» сўзини 20 йиллар аввалгидай қурилиш соҳасига ишлатиб бўлмай қолди. Қурилиш ташкилотларининг планлари шундай тузилаяптики, қурувчиларга йил бўйи ўз ишларини давом эттириш имкони туғилмоқда. Кузги-қишки мавсумга айниқса, яхши тайёргарлик кўрилишидан об-ҳавонинг ҳар қандай инжиқликларини ҳам бартараф этиш мумкин бўлмоқда.

Октябрь районининг энг йирик қурилиш ташкилотларидан ҳисобланган «Жилстрой» трестида ҳам кузги-қишки мавсумга тайёргарлик ишларига катта аҳамият берилмоқда. Мавсумга тайёргарлик ишларининг плани ёз ойидаёқ ишлаб чиқилган эди. Бу планни икки қисмга бўлиш мумкин. Коллективнинг 1-навбатда бажариши керак бўлган ишлари — бу, трестнинг бош ишлаб чиқариш базаси ҳисобланган 3- йирик панелли уй-жой қуриш заводини мавсумга тайёрлашдан иборатдир. Кейинги энг асосий масала — қурилиш ва пардозлаш бошқармалари ҳамда айрим объектларга тегишли тайёргарликлардир.

Аввало, биз йирик панелли уй-жойлар қурилишига муҳим деталларни етказиб берувчи завод устида тўхталмоқчимиз. Бу ерда катта тадбирлар амалга оширилган. Иссиқлик етказиб берувчи буғ хўжалигининг қувурлари ва водопровод тармоқлари тўла текшириб чиқилди. Ўтган йили энергия вақтинчалик схема бўйича тақсимланиши натижасида кўп узилишлар бўлган эди. Бу йил энергия таъминотини янада яхшилаш учун тақсимотнинг доимий схемалари тайёрланди.

Завод бинолари диққат билан текшириб чиқилди. Улардаги кўп деразаларнинг ойналари йўқ, томи тешик эди. Трест заводга минг квадрат метрга яқин ойна, томни тузатишга шифер, битум, руберонт ажратди. Завод арматура цехининг деворини уриш учун ғишт ҳам олди. Бундан ташқари, панелларни горизонтал формовка қилиш цехини ремонтдан чиқариш ҳам кўзда тутилмоқда. Бу ишларнинг барчаси завод коллективининг кучи билан амалга оширилянти.

Аммо, кузги-қишки мавсумга тайёргарлик кўриш мобайнида мазкур ташкилот бир нарсани ёддан чиқарган. Деярли барча ишлаб чиқариш участкаларида яхлит пўлат ва кичик профилли металлар бўйича иш олиб борадиган технология асбоблари ва қурилмаларини ремонт қилиш унутилган. Бутун завод бўйича 60 тоннага яқин металл конструкцияларини ремонт қилиш, пайвандлаш ишларини амалга оширишни кечиктириб бўлмайди.

Мавсумга тайёргарлик ишларининг графиги бўйича бу ишларни тугаллашга ўн кун қолди. Аммо, ҳалигача бунга киришилгани йўқ. Ишнинг бундай орқага сурилишига сабаб, техник қийинчиликлар ёки ишчи кучининг етишмаслигидир, деб ўйламанг, йўқ, бунга сабаб, раҳбарларнинг ўзи бўларчилик кайфиятига берилишидадир. Гапнинг очиғини айтганда, завод металл келтиришга буюртма беришни ҳам яқинда эслади. Буюртма «Главташкентстрой»нинг комплектация ва таъминот бошқармасига етиб боргандир. Балки, яна бир неча кундан кейин буюртмачиларнинг талаби қондирилиб, бирор ҳафтадан сўнг завод металлни қабул қилиб, ремонтни бошлаб ҳам юборар. Бироқ, бу ишлар энг камида бундан уч ҳафталарча олдин бажарилиши керак эди-ку?

«Жилстрой» тресте объектларида кузги-қишки мавсум даврида камроқ бетонлаш ишлари олиб бориб, кўпроқ биноларнинг корпусини қуриш, томини ёпиб, иссиқлик ўтказиш ва ички ишларни бажаришга ҳозирлик кўриляпти. Шу билан бирга, ёмон об-ҳаво шароитида камроқ бетон ишлари билан шуғулланиб, ёмғир, қор ёққан пайтларда панелларни монтаж қилиш ишига катта эътибор берилади.

Масалан, 1- Қорақамиш массивининг 4- микрорайонида декабргача тўртта, январь-февраль ойларида эса худди шу массивда учта бинони монтаж қилиш планлаштирилган. Бу учун пойдеворлар тайёр. Шунингдек, ТошМИ ва Бешқайрағоч массивида ҳам шу усулда турар жойларни қуриш белгиланган.

Қиш пайтларида нуль қисмларни тайёрловчи бригадалар учун ҳам иш фронти тайёрланган. Улар йирик панелли уйлар олдига ғиштдан магазин, кафе каби бинолар қуриш билан шуғулланадилар.

Бу режалар яхши. Уйсозларни декабрь-февраль ойлари учун иш фронти камлиги бироз ташвишга солмоқда. Дарҳақиқат, қишда пойдевор ётқизиш, бетон ишлари билан шуғулланмасликнинг олдини олиш учун шу кунларда котлованлар қазиш, уйларнинг «нуль» қисмларини тайёрлаш керак. Масалан, келгуси йилнинг 1- кварталида Қорақамиш массивининг 2-4 микрорайонида 8 та панелли уй қуриш мўлжалланаяпти. Қурилиш майдонлари тайёр. Лекин, у ерда бирорта ҳам инженерлик коммуникациялари ўтказилмаган, котлован қазилмаган. Сабаби шундаки, бу объектларнинг буюртмачиси 3- капитал қурилиш бошқармаси пудратчига ҳалигача лойиҳа-смета ҳужжатини топширмаган. «Жилстрой» тресте охирги марта буни сўраганида буюртмачи октябрь ойида тайёрлаб берамиз, деб ваъда берган эди. Аммо, ҳалигача ваъда ижро этилмади. Ахир, котлован қазиш, пойдевор ётқизиш ишларини бажариш вақти ўтиб бораяпти-ку?

Трестнинг ташвишланганича ҳам бор, ҳозирги кунларда пойдевор ишлари бажарилмас экан, кейинчалик буни тайёрлаш мушкуллашади, трестнинг қишдаги меҳнат фаолиятига салбий таъсир кўрсатади. Шунинг учун сметаҳужжатлари билан шуғулланувчи буюртмачи ва «Ташгипрогор» лойиҳачилари совуқ тушишини кутмасдан, зиммаларидаги ишларни бажаришга шошилишлари керак.

Умуман олганда, трестда кузги-қишки мавсумга тайёргарлик тугай деб қолган. Октябрь районида жойлашган 159- қурилиш трестида ҳам аҳвол шундай. Бу икки ташкилотда қурувчилар учун иссиқ дам олиш хоналари тайёрланган, махсус иш кийимлари сотиб олинган. Қишнинг қаҳратонида биноларнинг ичида пардозлаш ишларини бемалол олиб бориш учун иситиш аппаратлари ремонт қилиниб, ёқилғи ғамлаб қўйилган.

Бир сўз билан айтганда, анча ишлар амалга оширилди. Бироқ «Жилстрой» трестининг қиш пайтида иш суръатини сусаймаслиги учун юқорида зикр этилган камчиликлар оперативлик билан бартараф этилиши керак. Чунки, қиш эшик қоқмоқда.

ЧАЛА ҚОЛГАН ИШ

Октябрь районидаги 6-ЖЭК асосан эски уйларда турувчи аҳоли хизматида бўлади. Бу ердаги кўпгина бинолар аллақачон ремонт талаб.

— Ҳозир биз ҳовлилардаги водопровод колонкаларини, томларни, печкаларни ва шу кабиларни ремонт қиляпмиз, — дейди ЖЭК бошлиғи С. Мельник биз билан суҳбатда.

— Агарда, бу ердаги ишларни дўндирсак, Оқтепа массивидаги бир қанча биноларнинг ремонтини бошлаб юбормоқчимиз. Бу ердаги 53 та бинонинг 22 таси капитал ремонтни талаб қилмоқда. Бу уйларни биз иситиш мавсуми бошлангунга қадар бажаришимиз лозим. Лекин, қурувчилар қилаётган ишлар сифати қониқарсиз. Мисол учун 12 ва 37- уйларни олиш мумкин. «Горремонтстрой» трестининг 5- ремонт қурилиш бошқармаси (бошлиғи А. Петросов) қурувчилари биноларнинг шипларини шунчалик чалакам-чатти бажарганларки, унга қараган киши бу уйга бир неча йиллардан бери қурувчиларнинг қўли тегмаган дейди.

— Ремонтдаги камчиликларни қандай баҳолайсиз?, — сўраймиз 5- ремонт қурилиш бошқармасининг бошлиғи А. Петросовдан.

— Оқтепа массивида биз иккита уйни, йўғ-е, учта уйни топширдик. Менинг ўзим объектларда кам бўламан. Кўпинча, бош инженер ва техника бўлимининг бошлиғи бориб туради. Менга маълум қилишларича, бу ердаги ишларнинг ҳаммаси яхши боряпти. Агарда яхши бўлмаганда у ердаги аҳолидан бирор шикоят олган бўлардик-да.

— Сизнинг борадиган объектларингиз кўп бўлганлиги сабабли ҳаммасига ҳам улгура олмасангиз керак-да.

— Йўқ, унча кўп эмас. Фақат Қорақамиш массивида ҳам бизнинг йигитларимиз ишлашяпти, холос.

Иситиш мавсуми бошланишига саноқли кунлар қолди. Оқтепа массивидаги уйларни ремонт қилишга эса ҳамон ўлда-жўлда. Шунинг учун ҳам, бу ернинг аҳолиси 5- ремонт қурилиш бошқармаси ишидан норози. Шуниси ажабланарлики, бу қурилишдаги раҳбарлар ремонт ишларини ўз ҳолига ташлаб қўйиб, ишнинг сифатини ва тезлигини мутлақо текширмаяптилар.

Биз бунга ўхшаш аҳволни бошқа бир ташкилотда ҳам кўрдик. Бу «Горремстрой» трестининг махсус монтаж бошқармаси бўлиб, санитария-техника жиҳозларини алмаштириш билан шуғулланишар экан.

— Бизда ҳозир ишчилар етишмайди, — дейди бошқарма бошлиғи А. Мартиросянц.

— Кўп ишлар бажарилмаган объектларимиз ҳали анчагина. 25 декабргача яна 15 участкадаги иссиқликни тўғрилашимиз керак. Шунинг учун, Оқтепа массивидаги уйларга мутахассисларни ажрата олмаймиз. Бугунги кунгача зиммамиздаги 15 та уй ремонтидан атиги 10 тасини бажардик. Иссиқ сув ва пар келадиган трубаларнинг ҳаммасини ўрашга материалларимиз етмаяпти. Шунинг учун, кўпчилик трубалар ўралмасдан қолиб кетди.

Тўла ремонт ишлари бажарилган квартираларда яшовчи аҳоли монтажчилардан жуда хафа. Сув келадиган жўмраклар, унитазлар нимагадир алмаштирилмаган.

— Сиз бунга нима дейсиз? Ахир бу уйлар капитал ремонт қилиняпти-ку?

— Сантехника жиҳозларини «Ташжилпроект» билан тузган смета асосида алмаштирмоқдамиз. Бу сметалар ўтган йили тузилган эди. Ҳозирги кунгача баъзи бир уйларда бошқа жиҳозлар ҳам ишдан чиққан. Буни биз алмаштира олмаймиз, — дейди А. Мартиросянц.

— Ўзингиз ўйланг, ахир, бирор уй капитал ремонт қилинганида у ердаги ҳамма ишлар бекаму-кўст бажарилиши керак-ку!

Бизнинг навбатдаги суҳбатимиз «Ташжилпроект» институтининг директори В. Домашева билан бўлди.

— Тўғри. Биз Оқтепа массивидаги бинолар ремонтини расмийлаштиришга ўтган йили киришган эдик. Ўшанда бу бинолар капитал ремонти талаб қиларди. Бу уйларни қабул қилиб олганимизга ҳам анча вақт бўлди. Баъзи бир квартираларда сантехника жиҳозлари эскирган бўлиши мумкин. Ана шунда махсус монтаж бошқармаси раҳбарлари бизга мурожаат қилишлари керак. Биз қўшимча рўйхатлар тузиб, уни расмийлаштирган бўлар эдик. Лекин қурувчилар бу ишга аҳамият беришмайди. Чунки улар бу уйларда туришмайди-да.

— Энг ёмони, — дейди 6-ЖЭК бошлиғи С. Мельник, — қурувчилар жиҳозлар алмаштирилиши керак бўлган уйларда ҳам кўпинча ҳеч қандай иш қилмасдан кетишади.

Оқтепа массиви шаҳримиздаги энг кекса микрорайонлардан бири ҳисобланади. Бу ердаги ремонт ишларига аҳамият бериш керак. Ҳар бир қилинмаган иш аҳоли учун қишда қийинчиликлар туғдириши мумкин.

Иситиш мавсуми бошланишига оз кунлар қолди. Оқтепа массивидаги ремонтчилар нимагадир унча шошилишмаяпти. Бунга турар жой ташкилотларининг раҳбарлари айбдордир. Чунки улар битирилмаган ва қилинмаган ишларга қилинди деб қўл қўйишади. Бундай тартибсизликларга барҳам бериш керак.

Ҳозирча кунлар иссиқ. Лекин, кечқурунлари термометрнинг симоб устуни борган сари пастламоқда, сентябрь ойининг боши ва охиридаги ёғингарчилик ҳам қишнинг яқинлигидан дарак бермоқда.

Ўтган йилларнинг тажрибаси қишга яхши ва ҳар томонлама тайёргарлик кўришни тақозо этмоқда.

Октябрь районининг кўп корхоналари, қурилиш ташкилотлари ва муассасасаларида ҳам қишга яхши тайёргарлик кўриш мақсадида бир қатор тадбирлар ишлаб чиқилди.

12-сентябрда район партия комитети саноат корхоналарида қишга тайёргарликнинг бориши масаласини муҳокама қилди. Район корхоналарининг айрим хўжалик раҳбарлари ва партия ташкилотлари хўжаликларни қишга тайёрлаш учун зарур чора тадбирларни кўришмаяпти. Қишга тайёргарлик тажриба-техника, хўжалик буюмлари заводлари, спорт маҳсулотлари ва бошқа бир қатор фабрикаларда қониқарсиз ҳолда олиб борилмоқда.

Баъзи қурилиш ва автотранспорт ташкилотлари мактаблар, соғлиқни сақлаш объектларида аввалдан тузиб чиқилган тадбирларни амалга оширишни кечиктирмоқдалар. Турар жойларни иситиш печларини ремонт қилишнинг суръати паст. Районда турар жой биноларини техник текшириб чиқиш ҳам ўз вақтида бажарилмаяпти.

Турар жой фондининг капитал ремонти учун (Маҳаллий советларда) бу йил 512 минг сўм ажратилган. Саккиз ой ичида бунинг атиги 384 минг сўми ўзлаштирилди. Биноларнинг томини тузатиш ҳам кўнгилдагидай эмас.

159-қурилиш трестининг кўпгина объектларида совуқ кунларда ишлашга тайёрланилмаган, жойларга иссиқликни ўтказиш, том ёпиш, иссиқлик ускуналарини ҳозирлаш қониқарсиз. Бу камчиликлар тезликда барҳам этилмас экан, у ҳолда ишчилар ва бинокорларнинг қиш даврида (декабрь—февраль) иш олиб бориши бир мунча мушкуллашади.

«Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» рейд бригадаси.
Д. Ҳақназаров, П. Путин, Р. Сигле, — халқ контролёрлари;
А. Каст, Н. Савельев, В. Лапина, А. Ҳатамов, Р. Файзуллаев — ўз мухбирларимиз.

ИШГА ТУШДИ

РИГА. Тукумск гўшт комбинатида парандаларни сўйиб тозалайдиган янги цех очилди. Ҳар сменада 4 тонна товуқ гўшти чиқарадиган конвейер линияси монтаж қилинди. Бу цехда ҳамма ишлар механизациялаштирилган.

Ҳозирги вақтда республика гўшт саноатининг бир қанча объектлари қурилмоқда. Чунончи, Рига гўшт консерва комбинатида колбаса-масаллиқ цехи қад кўтармоқда. Лиепаяда қурилаётган гўшт комбинатида ҳам янги асбоб-ускуналар ўрнатилди.

КРАСНОЯРСК. Бу ерда биринчи автомобиль ва трактор прицепи заводларида ностандарт ускуналар цехи фойдаланишга берилди. Унинг ёнида механика йиғма цехи, пўлат ва чўян қуйиш ва прессларни пайвандлаш корпуслари қурилмоқда.

Ҳар йили юз мингта ҳар хил прицеплар ишлаб чиқара оладиган бу янги завод Кама автомобиль заводи туфайли қурилабошланди. Кама автомобиль заводида ишлаб чиқариладиган катта юк автомобиллари Енисей соҳилларидаги шу завод прицеплари билан таъминланади.

ҚОЗОН. Деворбоп силикат материаллар заводи биринчи маҳсулотини чиқара бошлади. Корхонада энг янги ускуналар ўрнатилган.

Завод ҳар йили юз миллион дона ғишт пишириб чиқаради. Бу ғиштлардан 80 квартирали юзта уй-жой биноси қурса бўлади. Корхона лойиҳада белгиланган қувватига етгандан кейин шу бинокорлик материалини ишлаб чиқариш шаҳарда бир ярим баравар ошади.

НАХОДКА. Бу ерда янги ҳисоблаш маркази аппаратларини созлаш ишлари тамомланди. Бу аппаратлар Приморье флоти балиқ овлаш траулерлар, кема ремонт заводлари ва балиқ маҳсулотини қайта ишловчи корхоналар учун тегишли ахборотларни ишлаб чиқади. «Минск-32» ва бошқа электрон ҳисоблаш машиналари монтаж қилинди. Собиқ балиқчилар, радистлар, электриклар Минск, Ленинград, Владивостокдаги курсларда таълим олиб, шу марказнинг хўжайинлари бўлиб қолдилар.

(ТАСС).

Адабиёт ва санъат

ПАХТАКОРЛАР МЕҲМОНИ

Ҳар йили йиғим-терим мавсумида пахтакорларнинг дала шийпонларида меҳмон бўлиш қорақалпоқ ёзувчиларининг анъанаси бўлиб қолди. Бу йил ҳам бир гуруҳ ёзувчилар автоном республиканинг жанубий районларидаги пахтакорлар ҳузурида бўлишди. Улар тўққизинчи беш йилликнинг учинчи йили мўл ҳосилини йиғиштириб олиш учун курашаётган пешқадам механизаторлар, пахтакорлар тўғрисида мақолалар ва шеърлари ёзишди.

Қорақалпоқ прозасининг оқсоқоли, шоир ва драматург Жўлмирза оға Оймирзаев «Совет Қорақалпоғистони» газетаси саҳифасида босилган «Оқ олтин учун жанг» деган мақоласида Тўрткўл, Хўжайли, Амударё ва Беруний районларининг деҳқонлари қўлга киритган муваффақиятлар тўғрисида ҳикоя қилади.

Автоном республиканинг газеталари пахта далаларида бўлган ёзувчиларнинг асарларига алоҳида эътибор бермоқда.

(ЎзТАГ).

ҲАМЗА, ТАДҚИҚОТЛАР, ТОПИЛДИҚЛАР

Илмий тетралогия

Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийнинг ижтимоий ва ижодий йўли ҳақида бир талай ишлар мавжуд .Улуғ адиб ижодий йўлини улкан планда, чуқур тадқиқ этиш, бошқа тадқиқотчилар топиб улгурмаган шоир асарлари ғоявий-эстетик фазилатларини кашф этиш Лазиз Қаюмов зиммасига тушган. Олим буюк адибимизнинг ижодига бағишлаб ёзилган тўртта монография, ўнлаб илмий мақолаларнинг муаллифидир. Л. Қаюмов адабиётшуносликда Ҳамзага бағишланган илмий тетралогия ярата олди. Унинг «Инқилоб куйчиси», «Инқилоб ва ижод», «Инқилобий драма» ва «Ҳамза» каби тўрт монографияси бир-бирининг мантиқий давоми бўлиб, улуғ санъаткорга бағишланган илмий тетралогияни ташкил этади.

«Ёш гвардия» нашриёти томонидан шу йил нашр этилган тетралогиянинг тўртинчи китоби —«Ҳамза» монографияси ўзига хос тарихга эга. «Ёш гвардия» нашриёти Москвадаги «Молодая гвардия» нашриёти томонидан чоп этилаётган «Жизнь замечательных людей» сериясини иттифоқчи республикаларда биринчи бўлиб давом эттириб, ўзбек тилида шу серия билан китоб чиқара бошлаганлиги таҳсинга лойиқдир. Ўзбек тилида чиқа бошлаган мазкур «Ажойиб кишилар ҳаёти» сериясидаги биринчи китобнинг революция куйчиси Ҳамзага бағишланиши ҳам қонуний бир ҳолдир.

Лазиз Қаюмовнинг «Ҳамза» монографиясида Ҳамзанинг 1917 йилдан бошлаб умрининг сўнгги дамларигача бўлган ижтимоий ва ижодий фаолияти ойма-ой эмас, балки кунма-кун ўрганилган, атрофлича, чуқур таҳлил этиб берилган.

Ҳар бир ёзувчи ижодини ўрганишда шу ёзувчини вояга етказган ўша тарихий давр, тарихий жараён катта аҳамиятга моликдир. Ҳамза қолдирган ҳар бир асарда халқимизнинг босиб ўтган йўли, унинг кураши, орзу-истаклари ўз ифодасини топган. Шунинг учун ҳам адиб ижодини унинг ижтимоий ҳаёти билан, ўз даври тарихи билан чамбарчас ҳолда ўрганиш энг тўғри йўлдир.

Лазиз Қаюмовнинг Ҳамза ижодини ўрганиши бизга машҳур адабиётшунос олим Ираклий Андрониковнинг улуғ рус ёзувчиси Лермонтов ижодини ўрганишидаги фидойилигини эслатади. Олим Ҳамзага оид ўша даврда чиққан энг қисқа афиша хабарлари, шоирга берилган справка, гувоҳномалардан тортиб, Ҳамза замондошларининг хотиралари, хатларигача, ўн йиллар мобайнида чоп этилган газета, журнал, турли тўпламлардаги мақолаларгача синчиклаб ўрганган, тадқиқотчи нигоҳидан ҳеч бир эътиборли материал четда қолмаган. «Ҳамза» монографиясининг аҳамияти шундан иборатки, бунда буюк Ҳамзанинг фақат бир томони шеърияти ёки драматургияси [illegible] ланилмаслан. Ҳамза талантининг барча қирралари, унинг ижодиёти билан ижтимоий фаолияти биргаликда тўлалигича ўқувчи кўзи олдида гавдалантирилган.

Л. Қаюмовнинг адабиётшунослик фанимизга қўшаётган ҳиссаси фақат Ҳамза ижодига бағишлаган илмий монографиялари билангина чегараланмайди. У таниқли ўзбек совет ва қардош халқ ёзувчиларининг деярлик барчаси ижодига бағишлаб илмий асар яратган, десак ҳато бўлмаса керак. У ўзининг «Зулфия», «Анбар отин», «Бадиий ижод ҳақида ленинча таълимот», «Замондошлар» каби асарларида ёзувчиларимиз ижодини ўзига хос услубда тадқиқ этиб берган. Унинг биргина «Замондошлар» китобида йигирма етти ўзбек совет ёзувчиси — Ҳамза, Айний, Ойбек, Ғафур Ғулом, Ҳамид Олимжон, Абдулла Қаҳҳор, Уйғун, Яшин, Ш. Рашидовдан бошлаб Ў. Умарбеков ва Э. Воҳидовгача бўлган ёзувчилар ижоди хусусида фикр юритилади. Бу китобнинг оригинал томони шундаки, унда ҳар бир ёзувчининг фақат ўзига хос бўлган муҳим хусусияти, адабиётшуносликда кам ўрганилган томони ёритилган.

Ҳамзанинг номаълум асарлари

Ҳамзанинг кенг китобхонлар оммасига маълум бўлган асарларидан унинг шу кунгача топилмаган ёки тўла варианти аниқланмаган асарлари кўпчиликни ташкил этади. Лазиз Қаюмовнинг аниқлашича, Ҳамза эллик тўққиз номда драматик асар яратган, 247 номда шеърий асар, 4 номда педагогик, 11 номда прозаик асарлар ёзиб қолдирган. Ҳамза қолдирган мана шу бой мероснинг кўп қисми энди аниқланаяпти. Л. Қаюмов монографиялари бу соҳада қўйилган катта қадам бўлди. Адабиётшунос олимимиз Ҳамзанинг бир қатор номаълум саналган асарларини топишга муяссар бўлиб, уларни ўзининг «Ҳамза» китобида ўқувчилар билан таништирган. «Ҳамза ижодининг доимий мавзуларидан бири хотин-қизлар озодлиги масаласидир. Унинг шахсий архивида шу темадаги икки шеъри бор», —деб далолат беради олим. — «Шеърлардан бири «Муҳтарама оналарима хитоб» деб сарлавҳаланган. Кўпчиликка яхши таниш бўлмаган бу шеърнинг тўла текстини диққатингизга ҳавола қиламиз», деб шеър тўлалигича келтирилади. Биз мазкур шеърнинг бошланиши ва охирги тўртлигини келтирамиз:

Мунча уйқу босди сизни оналар,
Фикр этингиз ўйлаб у пешоналар,
Илм-маориф била бегоналар
Бўлдингиз олама сиз афсоналар.

Оҳ, қани юрт қизлари саф-саф бўлиб,
Мактабга кетса эди, кўча тўлиб
Юрганини кўрса эди, бу кўзим
Қолмагай армон эди кетсам ўлуб.

Ҳамзанинг Л. Қаюмов аниқлаган ва шу кунгача кам маълум бўлган асарлари анализи шуни кўрсатдики, улуғ шоиримизнинг илм доираси жуда кенг бўлган, у фақат Шарқ адабиёти билангина таниш бўлмасдан, рус ва Европа адабий жараёнини ҳам яхши билган. Масалан, ҳозирча тўла тексти топилмаган «Рауза ва Шайдо» номли драмасида Ҳамза асар қаҳрамонлари тилидан немис драматурги Иоганн Вольфганг Гёте асарини тилга олади:

«Омон Шайдо! Бу қандай латофат! Бу қандай жозиба! Ҳамон бир қарашда кишини асир қилади. «Фауст» муҳаррири тирик бўлса эди, жаҳонда биргина бўлган суюклиси —Маргаритасини унутар эди-да, Раузага мубтало бўлур эди ва ҳам поёнсиз бир хаёл эмас, ёруғ бир ҳақиқат олдида бўлган бўлур эди».

Ҳамзанинг ўнлаб номаълум асарларини аниқлаб, уларни тадқиқ этган олим жуда катта таҳсинга лойиқдир.

Ҳамза хорижий мамлакатларда

Ҳамзанинг ўзи ёзиб қолдирган таржимаи ҳоли ва Л. Қаюмов тадқиқотларидан маълумки, шоир Афғонистон, Ҳиндистон, Араб мамлакатлари ва Туркияда бўлган. Бу ҳақда унинг ўзи ёзади: «1911 йилда Хўқандда мактаб очиб, бир давом этгандан кейин, олтмиш сўм ақча тўплаб, Афғонистон, Ҳиндистон, Макка, Мадина, Шом, Бейрут билан саёҳат қилиб, Стамбулга ўқишга келган бўлсам ҳам, ўзим билетсиз.. борғон учун,. қайтдим».

Ҳамзанинг ўзи Октябрь революциясидан аввал бир неча мамлакатларга бориб, тезлик билан қайтишга мажбур бўлган бўлса, унинг асарлари ҳозирги кунда кўплаб халқларнинг мулки бўлиб қолмоқда. Кейинги йилларда биз Ҳамза асарларини турли тилларга таржима қилинаётганлигининг гувоҳи бўляпмиз. Унинг айниқса драматик асарлари кўпгина хорижий тилларга ҳам таржима қилиниб, саҳналаштирилмоқда. Биргина Болгария Халқ Республикасида «Бой ила хизматчи» драмасининг саҳналаштирилиши социалистик болгар театри тарихида нақадар улкан воқеа бўлди!

Бизнинг ғоявий душманларимиз, Америка Қўшма Штатлари, Германия Федератив Республикаси, Англия ва бошқа бир қатор капиталистик мамлакатларида истиқомат қилувчи советологларнинг Ҳамза ижодига «қизиқиши» кейинги вақтларда анча авж олди. Ашаддий душманларимиздан бири Б. Ҳайит Ҳамза ижодини бузиб, нотўғри баҳолаб, 1925 йилгача Туркистонда бирорта ҳам кўзга кўринган пролетар ёзувчиси бўлган эмас, деб туҳмат қилади. Ваҳоланки, М. Горький, Д. Бедний, Серафимович, В. Маяковскийлар изидан борган Ҳамза 1917 йилдаёқ социалистик реализм методи асосида ўзининг машҳур драмасини ярата олган эди.

Ҳамзанинг Л. Қаюмов топган ва шу кунгача ҳамзашуносларга кенг маълум бўлмаган бир публицистик асаридан равшанки, шоир Россия ва умуман Европа ишчилар ҳаракати, Париж Коммунаси, Октябрь инқилобигача бўлган революцион ҳаракатлар билан жуда ҳам яхши таниш бўлган. Ҳамза ёзади: «Қўзғалиш биринчи мартаба Францияда бўлди. Гарчи Францияда бўлган мазлумлар инқилобининг муваффақияти зоҳир кўринишида золимлар тарафина бўлғон бўлса-да, бу кунги меҳнаткашларнинг абадий масъулиятлик бир ҳаётга мушарраф бўлғонларин ўлчаб қараганда муваффақият, ҳақиқат Франция инқилобининг қурбонлари бўлган мазлумлари ёқда, деб ҳукм этмоққа ҳақлиман».

Октябрь революциясини қулоч очиб кутиб олган пролетар шоиримиз ёш совет ҳукумати сиёсатини кенг меҳнаткашларга тушунтиришга киришди. «Ҳозирги қизил маданий маориф бора-бора бизларин меҳнат қуроллигидан, эски ваҳший турмуш заҳарли одатдан бус-бутун қутқозуб, еримизни жаннат, авлодимизни онг ҳуру ғулмонлари этуб етуширажак бир воситалигинда ҳар бир инқилобчимизнинг зарра қадар ўлсун шубҳаси йўқдур».

«Бой ила хизматчи», «Биз ишчимиз», «Ҳой ишчилар!» асарлари 1917 йили бир вақтда яратилганлигини аниқлаган Л. Қаюмов ушбу фикрни таъкидлади: «Модомики, бу учала асар социалистик реализм намунаси эканлигига тадқиқотчилар орасида ҳеч шубҳа йўқ экан, демак, хулоса қилиш мумкинки, 1917 йил октябрь ойида, улуғ инқилоб арафасида Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийнинг дунёқараши марксистик, фаолияти инқилобчилик ва ижодий метод социалистик реализм эди».

Б. Ҳайитнинг юқорида келтирилган даъвоси нақадар пуч эканлигини исботловчи бир-икки факт келтирдик. Фактлар ўжар бўлади. Уларни ҳамма вақт ҳам бузиб кўрсатиш асло мумкин эмас. Ўрта Осиёда пролетар ёзувчиси 1925 йилдан кейин майдонга келган эмас, балки 1917 йилиёқ ўз қаламини қилич қилиб, ўз халқини ҳимоя қилаётган, халқи учун курашаётган эди.

Иккинчи бир «ўзбекшунос» Америка университетида ўзбек тили ва адабиётидан лекция ўқувчи доктор Эдвард Олворс ўзининг «Илк ўзбек драмасида реформа ва революция» номли инида (Лондон, 1964) Ҳамзанинг «Бой ила хизматчи» драмаси таҳлилига алоҳида боб ажратган. Бу «тадқиқотчи» Ғофирнинг бойларга, мулла—эшонларга қарши чиқишини, драмада эзувчи ва эзилувчи икки синф кўрсатилганлигини ёқтирмайди. Ғофирнинг норозилиги коммунист бўлган ўқувчиларни қаноатлантирмас эмиш.

Профессор Лазиз Қаюмов ўзининг илмий асарларида, айниқса Ҳамза ижодига бағишланган монографиялари, илмий мақолаларида Б. Ҳайит, Э. Олворс каби Ғарбдаги ғоявий мухолифларимизга зарба бериб келяпти, уларнинг ғайри-илмий фикрларининг хатолигини ишончли далиллар билан исботлаяпти. Олим Польша Халқ республикаси шаҳарларида ўқиган лекцияларида ҳам, Америка Қўшма Штатлари, Шри Ланка республикасида бўлганида ҳам, Берлинда ўтказилган Халқаро танқидчилар анжуманида сўзлаганида ҳам ўзбек совет адабиётини пролетар ёзувчимиз Ҳамзадан, унинг ижодий ва ижтимоий фаолияти таҳлилидан бошлади. Бугунги кунда Ҳамзанинг ижодий йўли, кураши, революцион лирикаси, ўлмас драматургияси фақат бизнинг мамлакатимиз билангина чегараланиб қолмайди. «Шоиримиз шуҳрати Ватанимиз сарҳадларидан йироққа ҳам кетгандир, — деб ёзади Лазиз Қаюмов ўзининг «Замондошлар» китобида. — Зероки, унинг номи ҳам, асарлари ҳам барча СССР халқлари тилларига ва яна инглиз, француз, немис, ҳинд, хитой, араб, чех, поляк, уйғур ва бошқа кўпгина чет тилларга таржима қилинган ва бошқа мамлакатлар ўқувчиларига ҳам яхши таниш. Яқинда шаҳримизда меҳмон бўлган бир мўғул адиби унинг мамлакатида Ҳамза асарлари севиб ўқилаётганлигини сўзлаб берди. Ҳиндистоннинг Панжоб штатидаги бир кутубхона Ҳамза номи билан аталади, у ерда ўзбек адибининг кўпгина асарлари бор. Панжоб газеталари Ҳамза ҳақида ёзган материаллар ва асарларининг таржималари бизга маълум. Ҳамза асарларини мен Вашингтондаги Конгресс кутубхонасида ҳам, Нью-Йоркдаги Колумбия университетининг китоб фондида ҳам, Берлиндаги шаҳар кутубхонасида ҳам, Шри-Ланка шоирларининг қўлида ҳам кўп кўрганман.

Ҳамза ўзининг коммунистик ғоявийлик принципида яратилган асарлари билан жаҳон бўйлаб совет адабиётини шуҳратдор қилмоқда. Тарихимизни сохталаштирувчи буржуа олимларининг ёлғонларини фош этмоқда. Севимли адибимиз бугунги ғоявий курашларнинг бевосита иштирокчиси ва унинг ғалабасига улкан ҳисса қўшаётган жангчидир».

Х. ИСМАТУЛЛАЕВ.

Учувчи дўстимга

I

Помирдан то Орол денгизи қадар,
Қутлуғ юрт кўкидан сузар вертолёт.
Гуркироқ садоси тўхтамас бир зум,
Узлуксиз парвозда мисоли бургут.
Мусаффо осмоннинг қучоғида у,
Чўққилар устида қалқиб сузади.
Бу ўлка қалбидек жўшиб, тўлғониб,
Гўё жило сочиб, балқиб сузади.
Ватан теграсини кузатиб ҳар тонг,
Олтин ранг уфқини бўйлаб сузади.
Бу диёр гимнини такрорлагандек,
Музаффар қўшиқни куйлаб сузади.
Тоғларга, қирларга элтар мактублар,
Элтар шод-хуррамлик чўпон мардларга.
Яйловлар бағрига бағишлар ғурур,
Кўнгли-ю, севинчи жаҳон мардларга.
Жилғалар, ирмоқлар ёқалаб сузар,
Сузар темир йўллар соҳилин бўйлаб.
Эргаштириб борар карвонларни ҳам,
Манзиллар қўшиғин гуриллаб куйлаб.
Олға интилади, интилар олға,
На саҳро, на уммон унга қилмас кор
Бу азим Ватаннинг нафаси унда,
Овозида эса, қудрат саси бор.

II

Вертолёт сузади тинмай гувиллаб,
Шу ўлка бошида бўлиб парвона.
Чунки учувчининг қалби шу юртда,
Шу эл ишқи билан жасур, мардона.
Вертолётнинг янгроқ гувиллашида,
Учувчи юрагин садоси аён.
Чўнг — кичик тоғларда, ҳар бир пахтада,
Учувчи шарафи қилинар баён.
Уларга куч қўшар учувчи дўстим,
Узатар руҳ, ғайрат геологларга.
Гоҳо озиқ, гоҳ дори, гоҳо шифокор,
Элтади учувчим қиру тоғларга.
Шаҳарлар манглайин ўпиб сузади.
Советлар достонин ўқиб сузади.
Шарқдан Ғарбга қараб, битта мақсадда,
Яхшилик уруғин сепиб сузади.

III

Эй, менинг қадрдон учувчи дўстим,
Вертолётингга мен учгандим кўп чоғ.
Эсингдами ўша! Ёдингга борми!!
Нақадар шод эдик, нақадар қувноқ!
Вертолётингда мен кўргандим кўлни,
Орол денгизини, Қарши даштини.
Худди кечагидек эсимда, ҳали,
Унутганим йўқдир завқи шавқини.
Эй, учувчи дўстим, жоним, сирдошим,
Суратингни артиб, эслайман кунда.
Бу, сени туққан юрт бўлса-да, зотан,
Менга ҳам Ватандир, ҳаётим шунда.
Сен билан бир нафас оламан, дўстим,
Сенингдек сайр этиб яйрайман ҳар он.
Тақдирингга пайванд менинг тақдирим,
Ажралмас биридан-бири ҳеч қачон!
Менга ҳам азиздир шу Ўзбекистон,
Хаёлан сузаман бир лочинсимон.
Бепоён қўйнида кезаман хушнуд,
Бошимдан қучади ҳудудсиз осмон.
Эй, учувчи дўстим, суюкли дўстим,
Ўзимга сиғмайман, гўё жаҳонман.
Сенга ҳамдам бўлиб, сузган кунимдан,
Дунёда иқболи танҳо инсонман.

Рўзи ҚОДИРИЙ.

Дўлана

(Қатра)

Музликларга ошиён тоғлар... Булар табиатнинг денгиз сатҳидан анча баланд, узоқ ва совуқ хилватгоҳи. Бу оромсиз юксакликларда оқ, қора бинафша ранг булутлар аримайди, бўрон, жала, дўллар кучли бўлади...

Шу овлоқ, қалтис, туманли жойларда дўланалар ўсади. Уларнинг илдиз-шохлари йўғон, эгри-бугри, чайир, барглари кўм-кўк, мевалари катта-катта, ширин бўлади...

Султон ана шу дўланалардан бир туп ниҳол олиб келиб, ҳовлисига ўтқазди. Ҳовлиси... Ҳовлиси кенг, атрофи баланд девор билан ўралган. Ўртада оқ уй...

Султон ниҳолга яхши ишлов бера бошлади: тагини юмшатар, дори солар, сув қуяр, шохчаларини тўғрилаб қирқарди... Шунга у тик, силлиқ ўсди...

Лекин, во ажаб, бу дўлананинг илдиз-шохчалари ингичка, барглари сарғиш, мевалари кичкина-кичкина, таъмсиз эди...

Балки... балки у ваҳший яшинлар ваҳимаси, фалакни тилка-тилка этгудай ўкирган момоқалдироқлар даҳшати, ёвуз жалалар сели билан олишиб ўсмаганлиги учун ҳомлигича қолгандир...

Мамадали МАҲМУДОВ.

Бир актёрнинг уч роли

Зикир Муҳаммаджонов кинода ўнта роль ўйнади. «Синчалак» ва «Конниют сири», «Дилором» ва «Иккинчи баҳор», «Уйимга ташриф буюринг» ва «Икки дил достони», «Ватан ўғлонлари» ва «Йўллар ҳар хил бўлади» (кейинги «Тожикфильм» киностудиясининг маҳсулоти) каби фильмларда саҳна ва экран санъати устаси бир қатор образлар яратди. Бугун биз ана шу ижрочининг кинодаги 10 ролидан учтасини эслаб ўтмоқчимиз.

Уч роль. Бири тарихий-инқилобий кинолента — «Фидойи»да. Иккинчиси — Улуғ Ватан уруши қаҳрамонлари ҳақида ҳикоя қилувчи «Генерал Раҳимов» фильмида. Учинчиси эса — кўп серияли телевизион бадиий фильм — «Кекса устанинг васияти»да.

Уч образ. Улар бир-биридан фарқ қилади, албатта. Шунинг билан бирга улар ўртасида қандайдир муштаракликлар ҳам мавжуд. Артист бу асарларда ўз қаҳрамонларининг саховати, темир иродаси, ўткир заковатини кўрсатишга жазм қилган.

«Генерал Раҳимов» ўзбек халқининг асл фарзанди ҳақида ҳикоя қилувчи кинолента: Талантли ҳарбий раҳбар, чин инсон Собир Раҳимовнинг жўшқин ҳаётининг бир неча саҳифасини кўрсатишдек масъулиятли вазифа З. Муҳаммаджоновга топширилгани бежиз эмас. Режиссёр З. Собитов тарихий-инқилобий фильм «Фидойи»ни суратга олиш даврида бу актернинг ижрочилик маҳоратига юксак баҳо берган эди.

Артист драматургик материалдан келиб чиқиб, ўз қаҳрамонининг икки фазилатини очишга ҳаракат қилади. Артист талқинидаги Собир Раҳимов инсонпарвар ўзбек йигити ва ўткир зеҳнли саркарда сифатида гавдаланади. Санъаткор образ устида ишлар экан, чуқур философик вазифани ҳал этишга интилади. У марказий эпизодларда фашист газандаларининг хоинлиги туфайли қўлига қурол олишга мажбур бўлган совет кишиси оғир дақиқаларда ҳам гуманистик ғояларга содиқ қолганини, ана шу ғояларни ҳимоя қилишини кўрсатади. Раҳимов — Муҳаммаджонов немис солдатининг арзини эшитиши эпизодини эсланг. Ўзбек йигити фронтга юборилган немис солдатининг (у аслида музикант эканлиги маълум бўлади суҳбат давомида) Гитлер бошлаган урушдан норозилигини сезиб, адолат тантанаси учун хизмат қилишга ундайди. Артист бир-икки эпизодда С. Раҳимовнинг илғор дунёқарашини, меҳр-шафқатини, юксак мақсад йўлида мардларча курашишини кўрсатади. Совет офицерининг олижаноб фазилатлари кадрма-кадр намоён бўла боради.

«Генерал Раҳимов» кинолентасида оммавий эпизодлар, жанг саҳналари кўп. Улар марказий қаҳрамон ва унинг атрофидаги офицер ва солдатларнинг жасорати кўрсатилади. З. Муҳаммаджонов ана шу кадрларда ҳам образга психологик тавсиф беришга ҳаракат қилади.

Берлин учун жанг кетаётган дамда С. Раҳимов қўмондонлик қилган қўшинлар неча қават сим ва тепаликлар билан ўраб олинган мудофаа районини забт этишлари эпизодида ҳам ўзбек йигити ўткир зеҳнли инсон, инсонпарвар саркарда сифатида кўзга ташланади.

Артист «Фидойи» фильмида ҳам ана шундай яхлит, серқирра образ яратган эди. Бу асарда ҳам Муҳаммаджонов қаҳрамони юксак ғоялар учун курашади... Мазкур фильм ҳақида гап кетганида, унда маъюс оҳанг кучли эканлигини айтиб ўтайлик. Баъзи кадрларнинг тоналлиги, тасвирий воситалар ана шундай кайфият уйғотади. Фильм экранларга чиқарилган пайтда бу нуқсон ҳақида фикр юритган эдик. Лекин бу асар бир қатор фазилатларга ҳам эга. Ижодкорлар ғоялар курашини икки антогонистик синф вакиллари курашини психологик планда кўрсатишга интилиш тарихий-инқилобий мавзуни ёритиш борасида қўйилган муҳим қадам бўлди. Материалистик философия реакцион элементларнинг сафсатасини яксон қилиши жараёни бир неча яхлит образ орқали кўрсатилади. Ана шу илғор ғоялар, марксистик дунёқарашнинг куч-қудрати З. Муҳаммаджонов яратган оташин инқилобчи образида намоён бўлди. Ижрочи ҳамиша бир фикрни таъкидлаб боради — унинг қаҳрамонига илғор дунёқараш, инқилобий ғоя куч-қувват, ишонч берганини томошабинга етказишга ҳаракат қилади.

З. Муҳаммаджонов ўз қаҳрамонининг турли вазиятдаги психологик ҳолатини кўрсатишда ижрочилик санъатининг турли воситаларидан фойдаланади. Йирик план, монтаж усуллари, кинематографик мизансцена актерга ёрдамга келади. Мулла Назир (арт. Т. Ризаметов) билан бўлган кескин мунозарада З. Муҳаммаджонов қаҳрамонининг ички дунёси айниқса яққол очилади.

«Кекса устанинг васияти» телевизион бадиий фильмида ҳам З. Муҳаммаджоновга ижобий роль топширилди. Бу гал артист озгина экран вақтида, фильмнинг сюжет қурилишида муҳим роль ўйнайдиган образ яратиш керак бўлган. Воқеа бундай бўлади: уста темирчини олдига икки амалдор келиб ўткир қилич буюртма қилишмоқчи бўлади. Бу эпизодда З. Муҳаммаджоновнинг ташқи қиёфаси—гримми ҳам, ҳатти-ҳаракатлари, имо-ишоралари ҳам талқин этилаётган образга жуда монанд келган. Уста буюртма қиличга келганларни тинглади-ю, ўз ишидан қолмайди. Гоҳ темирни оловга тоблайди, гоҳ болға билан ишлайди. З. Муҳаммаджонов оҳиста қадам ташлайди, унинг ҳар бир ҳаракати вазмин. У ўз ишини яхши билиши, темирчи ҳунарини севганини биз сезамиз. Темирчи ўзи ясаган бир қиличини олиб, унга ҳавас билан завқланиб қарашини эсланг. У қурол эмас санъат асарига айланган бу безакли қиличи билан фахрланаётганини ҳис этамиз. Атрофдагилар ҳам қиличга ҳавас билан боқадилар ва уни сотиб олиш ниятида эканликларини айтадилар. Эпизоднинг ана шу кульминацион нуқтасида ҳам кўпни кўрган темирчи вазминлик билан, киноячи бир табассум билан норозилигини билдиради. Қўл меҳнатини қадрига етмаган бу амалдорлар ва темирчи уста ўртасида бўлиб ўтган бу қисқа суҳбатни томошабин диққат билан тинглаб, кузатиб боради.

Уч фильм, уч роль. Улар бир-биридан фарқ қилади, лекин улар бир-бирини маълум жиҳатдан тўлдиради ҳам. З. Муҳаммаджонов бу киноленталарда яратган уч ижобий образ томошабинларга завқ берди.

Ҳ. АКБАРОВ.

МОСКВА. Марказий виставка зали. Бу ерга Литва, Латвия ва Эстония рассомларининг асарлари қўйилган.

СУРАТДА: томошабинлар экспонатларни кўздан кечирмоқдалар.

В. Черединцев фотоси, ТАСС фотохроникаси.

„ТОҒЛАР ЧОРЛАМОҚДА"

Ўзбекистон кинематографчилари бу янги бадиий фильмни болалар ҳақида ва болалар учун яратдилар.

...Пионер лагерида дам олаётган болалар исми ва фамилиясининг бош ҳарфлари яъни «С. В.» ҳарфлари ёзилган патронлар ва фляжкани дарадан топиб оладилар ва улар бу даранинг сирини очишга аҳд қиладилар. Бу нарсаларнинг эгаси ким? Кўп йиллар илгари бу дарада қандай воқеалар содир бўлган? Шундай қилиб, ёш изтопарларнинг қидируви бошланади. Улар граждан урушининг иштирокчиси, собиқ қизил аскарининг уйига келиб қоладилар...

Бу фильмни болалар учун мўлжалланган бир қанча картиналарнинг муаллифи режиссёр Дамир Салимов яратди. Ўзбекистонда тўққиз йил олдин биринчи мультипликацион лнталар яратишда иштирок этганлар орасида у ҳам бор эди.

Тошкент мактабларининг пионерлари янги лентанинг биринчи томошабинлари бўлишди.

Фильм Бутуниттифоқ экранида кўрсатиш учун қабул қилинди.

(ЎзТАГ).

КИТОБЛАР ГУВОҲЛИК БЕРАДИ

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ КУТУБХОНАСИДА САҚЛАНАЁТГАН КУҲНА НАШРЛАРДА ПУГАЧЕВ ТЎҒРИСИДАГИ БОР ГАПЛАР

Бундан икки юз йил муқаддам, 1773 йилнинг рутубатли куз фаслида Е. Пугачевнинг номи россиядаги халқларнинг юраги ва ақлини жўш урдириб, ҳайратга солди. У бировлар учун «ҳимоячи ва отахон» бўлса, бошқа бировлар учун даҳшатли ва «ёвуз» киши эди.

Туғма ақл-заковатли, дадил ва халқ нимага муҳтожлигини билағон бу ажойиб кишининг шахсияти тарихчилар, рассомлар, шоирлар бир қанча авлодининг эътиборини ўзига жалб этди.

Ўтган асрнинг 30-йиллари бошида А. С. Пушкин «Пугачев қўзғолони тарихи»нинг муқаддимасида бундай деб ёзган эди:

«Ушбу тарихий парча мен томондан қолдирилган меҳнатнинг бир қисмидир. Унда ҳукумат томонидан Пугачевга тааллуқли бўлиб, ҳаммага ошкор этилган, шунингдек унинг тўғрисида чет эллик ёзувчилар менга айтган гаплардан ишонарли бўлиб туюлган нарсаларнинг ҳаммаси жамланган. Шунингдек, мен баъзи бир қўлёзмалардан, ривоятлардан ва ҳаёт кишиларнинг шоҳидликларидан ҳам фойдаланамиз».

А. С. Пушкин фойдаланган манбалар орасида академик П. И. Ричковнинг «Оренбург топографияси» китоби ҳам бор эди. Эндиликда ғоят нодир бўлиб қолган ана шу китобнинг бир нусхаси Ўзбекистон кутубхонасида сақланмоқда. Бу ерда тағин бир библиографик нодир китоб — Алексей Левшин асарининг бир нусхаси сақланмоқда. 1831 йилда Петербургда чоп этилган бу китобнинг сарлавҳаси «Қирғиз-қойсоқ ёки қирғиз-қозоқ ўрдалари ва даштларининг тасвири» деб аталди.

Ўрта Осиё тўғрисидаги ажойиб китобнинг муаллифи, унтер-офицер Ефремов ҳам ўз таржимаи ҳолини Пугачев номи билан боғлайди. Бу кўҳна нашр 1786 йилда чоп этилган. Китобнинг ўша вақт учун хос бўлган ғоят узун номининг ўзиёқ унинг мазмунини тўла-тўкис очиб беради:

«Россия унтер-офицери, эндиликда коллеж асессори Ефремовнинг Бухорога, Хевага, Эронга ва Ҳиндистонга қилган ўн йиллик саёҳати ҳамда саргузашти ва унинг ана шу ёқлардан Англия орқали Россияга қайтиб келганлигининг ўзи томонидан ёзилиши».

Бунчалик кишини ҳайратда қолдирадиган саргузаштга «Пугачев томонидан ўтказилган «қўзғолон» сабаб бўлади.

Кузатувчи ва довюрак киши — рус унтер-офицери Ефремовнинг Ўрта Осиё бўйлаб жаҳонгашталиги шундай бошланади. Китобда тўпланган тарихий ва этнографик материал олимларни ўша вақтдаги «намдан-нам маълум бўлган ерлар ва халқлар билан» таништирган.

(ЎзТАГ).

⊙ *Тарбия мавзуида*

ТАКСОФОНЛАРНИ КИМ БУЗДИ?

У рухсат берилишини кутиб ўтирмасданоқ хонага кириб, курсига ўтирди. Сигаретни иштиёқ билан тортиб, бизга бепарвогина қараб турди.

— Сизга ўтиришга рухсат берилгани йўқку, Дмитриев, сиз уйингизда эмассиз-ку...

У, худди шу эътирозни кутиб тургандай сакраб ўрнидан турди ва нотаниш кишига қизиқувчанлик билан тикилди.

Ҳа, Сергей Дмитриев уйида эмас, балки район милиция бўлимининг хоналаридан бирида турарди. У бунгача бир неча кун олдин қамаш камерасида бўлди. Лекин ўзининг аҳволини мутлақо англаб етмаган кишидай тутди.

Яна бир гап. Биз кўпинча КПЗда узоқ вақт бўлган кишилар билан ҳам тўқнашамиз. Албатта, камера барча қулайликлари бўлган меҳмонхона эмас, лекин ҳар ҳолда бу ерда киши ўзининг ташқи қиёфасини яхши тутиши учун шароит бор.

Аммо Сергей қамоққа олинган кундан бери умивальник ёнига бир марта ҳам келмагани шундоққина билиниб турарди.

Кўйлакларининг тугмаси узилиб кетган, ғижим шими кирдан ялтирарди. Қўллари худди кўмир чангаллагандай қоп-қора, тароқ тегмаган сочлари патакни эслатарди.

Бизнинг Сергей Дмитриев билан суҳбатимиз расмий сўроқ бўлмади, юзма-юз давом этди, биз буни тасодифан таъкидлаб ўтаётганимиз йўқ — қонун бўйича вояга етмаган жиноятчилар сўроқ қилинаётганда педагог ёки ота-оналаридан бири иштирок этиши керак. Сергей эса ҳали вояга етмаган, яқингинада 16 ёшга кирганди...

Бу учрашувдан аввал оператив ахборотда қуйидаги қисқа хабар ёзилганди: «18 сентябрь соат 6 да... 1957 йилда туғилган, вояга етмаган Дмитриев Сергей Викторович ушланди. Ишламайди. Ўқимайди ҳам. Хонаси тинтув қилинганда 15 телефон аппарати наушниги топилди. Дмитриев узоқ вақт мобайнида Пушкин, Урицкий, Энгельс ва бошқа кўчаларда телефон-автоматларнинг трубкаларини ўғирлаш билан шуғулланганлигини айтди...»

Бир кишининг ўзи 15 таксофонни ишдан чиқарибди. Мени эслашимча, бу илгари ҳеч бўлмаган ҳодиса эди. Сергей Дмитриев қилган бундай ваҳшийликка илгари ҳеч дуч келмагандик.

Хўш, у ўзи ким? Уни бундай жиноят йўлига нима олиб кирди? У қандай қилиб бундай бўлиб қолди? Сергей билан, унинг ота-оналари уни қамалгунича билган кишилар билан суҳбатлашишдан мақсад мана шуни билиш эди. У гапириб берди..

Отаси йўқ — нима учундир қамалган экан (?), онаси қаердадир (?) конструктор ёки чертёжчи бўлиб ишлар экан. Қарийб чақалоқлигидан Анна Михайловна Борисова деган бувисиникида яшаб, дастлаб Тошкентдаги 148-мактабда, кейин Марғилон ва Қўқондаги мактаб-интернатларда ўқибди. 7-синфни эса, яна қайтиб келиб, Тошкентдаги 43-мактабда тамомлабди. Кейин эса, слесарь-сантехник мутахассислигини эгаллаш мақсадида 84-давлат ҳунар-техника билим юртига ўқишга кирибди.

Хўш, у бу ҳунарни эгаллай олдими?

«Дмитриев Сергей 1972 йил 1 сентябрдан октябргача талабалар, мастерлар ва ота-оналарининг зўри билан дарсларга келиб турди. Билим юртида тартиббузарлик қилди, практика пайтида ўқитувчиларга қулоқ солмай, ўзига топширилган ишни бажармади. 1972 йил октябрь ойидан бери машғулотларга қатнашмайди, Олой бозорида мунтазам китоб олиб сотиш билан шуғулланади... Билим юрти томонидан Дмитриевни коллективга қайтариш учун ҳамма тадбирлар кўрилди, лекин ҳеч бир натижа бермади».

(84-давлат билим юрти дирекциясининг милициянинг болалар хонасига юборган характеристикасидан).

Билим юрти коллективи ва милиция болалар хонасининг ҳаракати билан охири Сергей касбга эга бўлди ва шу йил июль ойида водопровод ремонти трестининг 44-қурилиш бошқармасига ишга юборилди. Бироқ, у ерда икки ҳафта ишлаб, кетиб қолди ва эскича таҳлитда кун кечира бошлади.

— Телефон наушниклари сенга нима учун керак бўлиб қолди?

— Мен радио приёмник ясамоқчи бўлдим.

— Нима, уйингда радиоинг йўқми?

— Бор, лекин мен ўз приёмнигимга эга бўлмоқчи эдим.

— Хўп, майли, лекин шунча наушник сенга нима учун керак бўлиб қолди?

— Приёмник баландроқ гапириши учун. — Шундан кейин Сергей приёмнигининг схемасини узундан-узоқ қилиб тушунтирди. Лекин унинг ҳикоясини фақат шундай ишлар билан шуғулланган одамларгина тушуниши мумкин эди.

— Китоблар ўқийсанми?

— Ўқийман.

— Қайси китобларни ўқигансан?

— ... .

— Ҳеч бўлмаса сўнгги ўқиган китобингни айт.

У узоқ вақт бурчакка қараб қолди, пешоналарини тириштирди, кейин минғиллаб шундай деди:

— Умуман ғарбнинг саргузашт китобларидан ўқиганман.

Шундан кейин Сергейнинг кинони ҳам «севиши» маълум бўлди. У ҳаммасидан ҳам «Фантомас»ни яхши кўришини, унинг барча серияларини қарийб ўн мартадан кўрганини жилмайиб гапириб берди.

Биз Сергейнинг ошноларини ҳам билиб олдик: бирининг исми Равшан, иккинчисининг исми Сергей. («Уларнинг фамилиясини билмайман..») Уларнинг иккиси ҳам яқинда ўғрлик қилганликлари учун қамалганлар. Яна бир «дўсти» Маҳмуд эса яқинда «қандайдир жиноят қилганлиги» учун қамалибди.

— Сен ҳам жиноят қилганингни биласанми?

Маълум бўлишича, у буни билмас экан. Унинг бу ҳаракатига Жиноят Кодексининг маълум моддаларида баҳо берилганлигини ҳам Сергей билмасди. Дарвоқе, узоқ вақт ҳайрон бўлишга тўғри келмади: унинг онаси Нина Михайловна Храмова вояга етмаган ўғли «қандайдир трубкалар» учун суд олдида жавоб бериши мумкинлигини эшитиб таажжубланди.

Онанинг бехабарлиги фақат шундангина иборат эмас эди. Нина Михайловна ўғли нималарни ўқиб юрганлигини ҳам эслай олмади. Фақат бир нарсани — у «саргузашт» китобларни ўқишини билар эди. У Сергейнинг кинога ишқибозлигини ҳам биларди, ахир унинг ўзи ҳар куни унга билет учун пул берарди-да. У шу ҳақда гапирди ва шу заҳотиёқ ўзини оқлагандек қўшиб қўйди: «Кундузги сеансларга билетлар арзонку...»

Болалари каникул пайтида меҳнат билан шуғулланадиган ўзига яхши оилаларни жуда кўпини биламиз. Улар чинакам, жамиятга фойда келтирадиган меҳнат билан шуғулланишади. Улар дам оладиган пайтларда пул учун почтальон, курьер ёрдамчи ишчи бўлиб ишлашмайди. Улар меҳнатга муҳаббат қўйишган. Ўзларининг меҳнатда синаб кўришни, жамият учун фойдали кишилар бўлишни исташади. Бунда сўзсиз уларга ота-оналари ёрдам беришган. Инсоннинг меҳнатга интилиши табиийдир. Бекорчилик эса, ғайритабиий нарсадир. Бу ҳаммага беш қўлдай маълум.

Хўш, Нина Михайловначи? У ўзининг тарбиячилик ва оналик бурчини жуда тор доирада тушунган. Бундан ташқари унинг боланинг кундузи киномакино юришининг ҳеч бир ёмон томони йўқ деб ўйлаши ҳам ғалати туюлади.

Ўғли эса аслида ёмон ишлар билан шуғулланган. Сергей бозорда китоб олиб сотган, электродеталлар билан савдогарчилик қилган, ўзига тенг бўлмаган эркак ва аёлларга қўшилиб вақт ўтказган, ичкиликбозлик қилган.

Онаси биз билан суҳбатлашганда, ўз арзандасини ҳимоя қилиш мақсадида бу ҳақда гапирмади. Биз буни ҳаётида кўп аччиқ-чучукни кўрган Нина Михайловнадан эмас, балки Сергейга ачинган мутлақо бегона кишилардан эшитдик.

Ҳаёти ширин бўлмаган аёл ўз бахтини қидириши шубҳасиз. Лекин бу ерда бошқа нарса ҳам шубҳасиз: она ўз боласини тарбиялашни, уни жамият учун фойдали киши қилиб ўстиришни ҳам унутмаслиги керак.

Нина Мухайловна ўғлига яхши, мазмунли китобларни ўқиб, ундаги ҳақиқий қаҳрамонлар билан танишишни, улардан «ибрат» олишни ўргатдимикан? Йўқ, у ҳеч қачон бундай қилмаган. Шу сабабли ҳам биз Урицкий кўчасидаги 30-уйни тинтув қилганимизда биронта ҳам китоб топмадик. У ерда фақат 15 та телефон-автомат қандай бузилганлигининг излари бор эди.

Сергей Дмитриевнинг юриш-туришини атрофдагилар ҳам сезмасдан қолмади. Вақти келиб, у милициянинг болалар хонаси ходимларининг эътиборини тортди ва улар тўғри йўлга тушишида болага ёрдам бериш учун кўп иш қилдилар. Лекин... бу бир томонлама ҳаракат эди. Уйида Сергей ҳамон арзандалигича қолаверди.

Эндиликда жиддийроқ чоралар кўриш керак эди, милициянинг болалар хонасида ҳам тўғри қарорга келишди: Киров район ижроия комитетининг вояга етмаган болалар иши билан шуғулланувчи комиссиясидан Сергей Дмитриевни махсус ишлаб чиқариш-билим юртига юбориш талаб қилинди.

Аммо, мана шу ерда энг ғалати иш юз берди.

Киров район ижроия комитетининг вояга етмаган болалар иши билан шуғулланувчи комиссияси мажлисининг 7-протоколига қуйидагилар ёзиб қўйилди. (ўзгартирмасдан келтирамиз)

«Харламова (?) оиласида юз берган аҳволни, онаси томонидан ўғли Сергей Дмитриев лозим даражада назорат қилинмаётганлигини ҳисобга олиб, комиссия қарор қилади: ўсмир Дмитриев Сергей (1957 йил) ўқитиш ва қайта тарбиялаш учун махсус ишлаб чиқариш-техника билим юртига юборилсин...»

Бу қарорнинг ёзилиш услуби ҳақида гапириб ўтирмасдан, раис М. Нагаев, секретарь О. Старикова ва комиссиянинг беш аъзосига инсоннинг бундан кейинги тақдири учун ғоят муҳим бўлган бу ҳужжатга «бепарволик» билан имзо чекиб, ижроия комитетининг муҳрини босганликларини эслатиб ўтамиз. Агар шундай бўлмаса, улар Сергейнинг онаси Харламова В эмас, Храмова Н. эканлигини билишмасмиди. Улар «елкадан соқит қилиш» қабилида иш тутганликларини яна шу нарса ҳам исботлаб турибдики, қарор 2 апрелда тасдиқланганлигига қарамасдан, уни амалга ошириш йўлида комиссия ҳеч қандай чора-тадбир кўрмаган.

Яқин вақт ичида Киров район ижроия комитетининг вояга етмаган болалар иши билан шуғулланувчи комиссияси яна ўсмир Дмитриевнинг ишини олади, яна комиссия унинг тақдирини ҳал қилади. Биз эндиликда комиссия бу ишга тамоман масъулият билан муносабатда бўлади, деб умид қиламиз.

* * *

Бизнинг суҳбатимиздан кейин Сергей «кафиллик» билан қўйиб юборилди. Уйига келиб у бор овоз билан «Яшасин озодлик!» деб бақирди ва шу заҳотиёқ онасидан пул сўради, сўнг юз-қўлларини ювишни, тоза кийимларини кийишни ҳам унутиб, «Фантомас»нинг икки сериясини кўргани жўнади.

А. ЕСЬКОВ,
Тошкент шаҳар ижроия комитети Ички ишлар бошқармаси матбуот группасининг ходими.

В. ДМИТРИЕВ,
Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлиги ходими.

КИНО

«БАЪЗАН КИШИЛАР ТУШЛАРИДА КЎРИШАДИ...»

Бугун ҳам географик хариталарда «Санников ери банкаси» деган ёзувни ўқиш мумкин. Бу ернинг сири бир неча ўн йиллаб одамларни ҳаяжонга солиб келган. У ана шу ерни биринчи бўлиб кўрган Санников шарафига шундай деб аталади. Эҳтимол, Санников чексиз арктика музликлари ўртасида саробни кўргандир...

Олтин саноатчи Перфильев олтинга кон иккинчи Аляскани қидирув ишларига маблағ ажратишга рози. Сиёсий сургундаги Ильин уни ана шу ғояга қизиқтира олди. Экспедиция ташкил этилади. Ильин билан бирга ярим сургун ҳолидаги врач Губин, саргузаштлар ҳаваскори Крестовский ва Перфильевнинг хизматкори Игнатий йўлга отланади. Игнатий хўжайинига пул учун экспедиция аъзоларини қайтаётганда йўлда ўлдиришга ваъда берган.

Саёҳатчилар мўлжалга етиб бориш учун денгизда қайиқларда, муз устида итлар қўшилган чаналарда ва пиёда йўл босадилар. Йўл жуда оғир эди. Ниҳоят экспедиция аъзоларининг бир қадам ҳам олға босишларига мадорлари қолмаганда, илгари юриш бефойда туюлганида бирданига уларнинг кўз олдида шамолдан тоғлар билан тўсилган, вулқон кўли иссиқ бериб турган кўм-кўк оролга кўзлари тушади. Бу ерда қитъани тўрт юз йил илгари ташлаб кетган онкилонлар қабиласи яшар экан. Бу кишилар ўз ерларининг мавжудлигини сир сақлашар экан. Шунинг учун келгиндиларни хушёр бўлиб кутиб олишди.

Зилзила вақтида саёҳатчилар онкилонларга ёрдам беришади ва шу йўл билан уларнинг ишончига сазовор бўладилар. Аммо зилзила натижасида оролнинг иссиқлик режими бузилади ва у аста-секин совий бошлайди.

Ўшанда Ильин қитъага йўл олишга, катта ердан оролга одамларни олиб келиб онкилонларни қутқариб қолишга, уларга турар жойлар қуришда ёрдам беришга аҳд қилади. Врач Губин оролда қолади, экспедициянинг қолган аъзолари йўл ҳозирлигини кўра бошлайдилар. Аммо жўнаш олдидан Игнатий ҳалок бўлади, йўлда эса Крестовский ҳам вафот этади. Мадоридан тойган совуқ қотган Ильинни ёрдамга келган кишилар қутқариб қолмаганда бўрилар ғажиб ташлаган бўлар эди.

Киносценарий А. Обручевнинг «Санников ери» илмий-фантастик романи асосида М. Захаров ва Ф. Федосеев томонидан ёзилган. Шу номдаги рангли кенг экранли кинолентани «Мосфильм» студиясида режиссёрлар Альберт Мкртчан ва Леонид Попов суратга олган. Фильмда артистлардан В. Дворжецкий (Ильин), Г. Вицин (Игнатий), О. Даль (Крестовский), Ю. Назаров (Губин), М. Эсамбаев (сеҳргар), Н. Гриценко (Перфильев) ва бошқалар қатнашган.

СУРАТДА: фильмдан кадр.
(ТАСС фотохроникаси).

Фан оламида

ОЛАМДА ҚАНЧА ИЛОН БОР?

Илон заҳари билан даволаш қадим замонлардан буён қўлланилаётганлиги маълум. Қадимий Миср ва Ҳиндистонда қуритилган илон бошидан суюқ дори ва малҳам тайёрлашган. Қадимги греклар ва римликлар ваҳма, чечак ва бошқа касалликларни даволашда қора илон танасидан фойдаланишган. Илон заҳари даволаш мақсадларида ва ҳозирги замон медицинасида тобора кенг қўлланилмоқда.

СССР Фанлар академиясининг Ленинграддаги зоология институтида ўрмаловчи маҳлуқларнинг Европадаги энг йирик коллекцияси тўпланган. Унда 42 мингта илон бор.

Ҳозирги пайтда мамлакатимизда илонларни «инвентаризация» қилиш ишлари олиб борилмоқда. Янги маълумотларга қараганда, СССР территориясида илонларнинг 135 тури яшамоқда. Табиат бойлигимиз учун янги бўлган бу турлар Ўрта Осиёнинг жанубий районларида ва Кавказда учратилди.

Спорт

РАҚИБЛАР АНИҚЛАНДИ

Цюрихда футбол бўйича Европа турнирларининг навбатдаги босқич ўйинларига қуръа ташланди. Ана шу қуръа натижалари бўйича Ворошиловграднинг «Заря» командаси чемпионлар кубогининг навбатдаги даврасида Чехословакиянинг Трнава шаҳри «Спартак» командаси билан ўйнайди. УЕФА Кубоги учун Киев динамочилари Даниянинг «БК 1903» клуби билан, Тблиси динамочилари эса Белграднинг ОФК командаси билан куч синашадилар.

Европа турнирларининг навбатдаги давра ўйинлари 24 октябрь ва 7 ноябрь кунлари бўлади. Киев ва Тбилиси динамочилари биринчи учрашувни ўз майдонларида, ворошиловградликлар эса сафарда ўтказадилар.

ҚИСҚА САТРЛАРДА

◆ **Харьков шаҳридаги «Динамо» очиқ сузиш ҳавзасида сув полоси бўйича СССР биринчилигида иштирок этаётган «А» класс иккинчи группа командаларининг ҳал қилувчи ўйинлари бошланди. 14 октябрда — мусобақаларнинг охирги куни келаси йили кучлилар группасида ўйнаш ҳуқуқини қўлга киритган икки коллектив аниқланади.**

Харьков турининг биринчи ўйини Тошкентнинг «Меҳнат» командаси пешқадамлардан бир — Астраханнинг «Спартак» коллективини 8:6 ҳисобида мағлубиятга учратди.

Ҳозирча чемпионатда Москва торпедочилари танҳо пешқадамлик қилишмоқда.

◆ **Олмаота шаҳрида акробатика бўйича СССР шахсий-команда биринчилиги бошланди. Мусобақаларда 12 спорт жамиятлари ва маҳкамаларининг 200 дан зиёд спортчилари иштирок этмоқда.**

◆ **Хоккей бўйича бу йилги СССР биринчилигида пешқадамлик қилаётган Москванинг «Спартак» командаси ўтган жума куни ҳамшаҳарлари — динамочиларга 6:7 ҳисобида ютқазиб қўйишди. Бу уларнинг қаторасига иккинчи мағлубияти.**

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 10|Х да **Лақма**, 11|Х да **Жумагул** (кеч соат 7 яримда).

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 9|Хда **Трибунал**, 10|Х да **Беш кунлик куёв** (кеч соат 7 яримда).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **ИВАН АНИСИМОВ РАҲБАРЛИГИДАГИ ЎРГАТИЛГАН АЙИҚЛАР АТТРАКЦИОНИ** (кеч соат 7 яримда).

КИНО

9 ОКТЯБРДА

Мен — Шаповалов — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Иван Васильевич касбини ўзгартирмоқда — «ЎЗБЕКИСТОН», НАВОИЙ номли, ҲАМЗА номли, «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда).

Угай она — «ВОСТОК» (жуфт соатларда), «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Ниҳоллар (тоқ соатларда), **Чунки улар бир-бирларини севдилар** (жуфт соатларда): — «ДРУЖБА».

Она муҳаббати — «КЎКЧА» (кундуз ва кечқурун).

Лочин изидан — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда).

10 ОКТЯБРДА

Мен — Шаповалов — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Иван Васильевич касбини ўзгартирмоқда — «ЎЗБЕКИСТОН», НАВОИЙ номли, ҲАМЗА номли, «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда).

Угай она — «ВОСТОК» (жуфт соатларда), «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Ниҳоллар (тоқ соатларда), **Чунки улар бир-бирларини севдилар** (жуфт соатларда): — «ДРУЖБА».

Она муҳаббати — «КЎКЧА» (кундуз ва кечқурун).

Оқ бўрилар — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда).

ҲУРМАТЛИ ГРАЖДАНЛАР!

ТОШКЕНТ „СЕРВИС“ ФИРМАСИ

ИЛМИЙ ИШЛАР, ҚЎЛЁЗМАЛАР, ЖУРНАЛЛАР, ГАЗЕТАЛАР, КИТОБЛАРНИ МУҚОВАЛАБ БЕРИШ УЧУН ГРАЖДАНЛАРДАН

БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИШГА КИРИШДИ

Муқовалаш ишлари моҳир усталар томонидан замонавий муқова материалларидан фойдаланилган ҳолда бажарилади.

Буюртмалар билан: Тошкент шаҳар, Фильский кучаси, 9-уйга учрашилсин.

ТЕЛЕВИЗОР

8 ОКТЯБРЬ
ДУШАНБА

Биринчи программа. Тошкент кўрсатади. 18.30 Кўрсатувлар программаси. 18.35 Болалар учун мультфильм. **Рус тилида:** 18.45 Совет Армияси жангчилари учун. «Сўнмас жасорат» 19.05 «Ахборот» информацион программаси. **Москва кўрсатади.** 19.20 Рязань области — Ватанга рапорт беради. **Тошкент кўрсатади. Ўзбек тилида:** 20.10 Ўн минут музика. 20.20 «Ахборот» информацион программаси. 20.40 Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси ташкил топган кунининг 50 йиллиги олдидан. Телевизион театр. Х. Нўъмон ва А. Шораҳмедов. «Ота». Телевизион спектакль премьераси 2 қисм. 21.55 Кўрсатувлар программаси. **Москва кўрсатади.** 22.00 «Вақт» информацион программаси. **Тошкент кўрсатади.** 22.30 Тамара Досимова куйлайди. 23.00 «Оламда нима гап». **Москва кўрсатади.** 23.15 Рангли телевидение. Хоккей бўйича СССР чемпионати. «Динамо» (Москва) — «Трактор» (Челябинск). Армия марказий спорт клуби спорт саройидан олиб кўрсатилади. 00.40 Кўрсатувлар программаси.

Иккинчи программа. Москва кўрсатади. 18.30 Рангли телевидение. «Голубой огонёк» саҳифаларида. **Тошкент кўрсатади.** 19.20 Ҳужжатли фильмлар экрани (ўзбек тилида). 19.40 Спорт кўрсатуви (рус тилида). **Москва кўрсатади.**

Учинчи программа. 17.30 дан **Душанба кўрсатади.**

9 ОКТЯБРЬ
СЕШАНБА

Биринчи программа. Москва кўрсатади. 12.30 Кўрсатувлар программаси. 12.35 Янгиликлар. 12.45 Ўсмирлар учун. «Иловчилар». 13.15 Рангли телевидение Р. Ребен. «Кўпликдаги биринчи шахс». Телевизион спектакль. 14.45 Йўл ҳаракатининг янги қоидалари. 15.15 Томошабинлар талабларига мувофиқ концерт. 16.15 «Сизнинг боғингиз». 16.45 «Иван Федоров биринчи матбуотчи». Тарихдан ўқув кўрсатуви. 17.15 Кўрсатувлар программаси. 17.20 Янгиликлар. 17.30 Рангли телевидение. Мультипликацион фильмлар программаси. «Олтин тожли хўрозча». «Гоша исмли қурбақа». «Кўринмас қалпоқ». **Тошкент кўрсатади.** 18.00 Кўрсатувлар программаси. 18.05 Бокс бўйича СССР кубоги учун мусобақанинг очилиши. «Ёшлик» спорт аренасидан олиб кўрсатилади. 18.45 Мактабгача ёшдаги болалар учун. «Глобус» программаси (ўзбек тилида). 19.15 «Ахборот» информацион программаси (рус тилида). **Москва кўрсатади.** 19.30 Миллионлар ленинча университети. «Коммунизмнинг ахлоқ принциплари». **Тошкент кўрсатади. Ўзбек тилида:** 20.00 «Фан» программаси. 20.30 Ўн минут музика. 20.40 «Ахборот» информацион программаси. 21.00 Шеробод қизлари. 21.20 Пахтакорлар учун концерт. **Москва кўрсатади.** 22.00 «Вақт» информацион программаси. 22.30 Рангли телевидение. Хоккей бўйича СССР чемпионати. «Крылья Советов» — ЦСКА. В. И. Ленин номли Марказий стадион спорт саройидан олиб кўрсатилади. 00.45 Кўрсатувлар программаси.

Иккинчи программа. Москва кўрсатади. 18.00 Фан оламида. 18.30 И. Гайдн. «Симфония». Москва Давлат филармонияси камер оркестри чалади. 18.50 Спорт программаси. 1. Футбол янгиликлари. 2. Рангли телевидение. Спорт кундалиги. **Тошкент кўрсатади.** 19.30 Адабий кўрсатув (рус тилида). **Москва кўрсатади.**

Учинчи программа. 19.00 дан **Тошкент кўрсатади.**

2-Тошкент индустриал-педагогика техникумининг коллективи техникум директори Э. Э. Юнусхўжаевга отаси
Эргашхўжа ЮНУСХЎЖАЕВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

⊙ *Ҳаракат хавфсизлиги ойлиги*

ТРАНСПОРТ ХОДИМЛАРИНИНГ ВАЗИФАСИ

Ҳаракат хавфсизлиги ойлигининг дастлабки кунлари ўтиб бораяпти. Тошкент шаҳри ҳам Бутуниттифоқ бўйича ўтказилаётган ана шу тадбирга актив қўшилди. Шаҳримиз меҳнаткашлари бу ойликка бағишлаб кўчаларга осиб қўйилган рангли шиорлар ва плакатларга эътибор берган бўлсалар керак.

Ойликнинг олдига қўйилган вазифалардан бири йўл-транспорт ходисаларининг миқдорини камайтириш ва транспортнинг кузги-қишки мавсумга тайёргарлигини назорат қилишдир.

Йўл-транспорт ходисаларининг асосий сабабларидан бири ҳайдовчилар ва йўловчилар ўртасидаги интизомнинг пасайиб кетганлигидир. Кўпчилик ҳанузгача кўчалар жуда ҳам жиддий объектлардан бири бўлиб қолаётганлигини тушуниб етмаётир. Йўловчилар кўчаларнинг қоқ ўртасидан кесиб ўтиб, машиналарнинг ғилдираги остига тушганларида айбни кимга қўйишга тўғри келади?..

Аслида, нималар юз бераётир? Барча чорраҳалар ва ўтиш йўлларида ҳаракат қоидалари бўйича йўловчиларга қулайликлар яратиб берилган. Ҳар бир йўловчи махсус белгиланган жойдан аниқ ва тўғри ўтиши кўрсатиб берилган. Ўтиш йўллари ва чорраҳаларда тадбиқ қилинаётган қоидалар жуда ҳам содда. Уларга қатъий риоя қилинса, ҳеч қандай кўнгилсиз ҳодисалар юз бермайди.

Бахтга қарши шаҳар кўчаларида аҳвол бир меъёрда бораяпти деб бўладими? Йўқ.

Ҳайдовчилар ҳаракат пайтида машиналар оралиғида маълум миқдорда масофа сақлаш лозимлигини яхши биладилар. 2 октябрь куни «Чилонзор» ресторани рўбарўсида икки машина бирбирига урилиб кетди. Ҳайдовчилар жароҳатланиб шифохонага ётқизилди. Лекин уларнинг саломатликларини тиклаш учун қанча вақт сарф бўлишини ҳеч ким айтиб бера олмаса керак. Бундан ташқари машиналар ҳам пачақланди. Инспекция ходимлари тузган ҳужжатда, иккала машина техникавий жиҳатдан маълум даражада шикастланган, деб ёзилган.

«ЛАЗ 695» маркали, 43—95 ТНД номерли автомобиль шофери М. Сайтамаев йўл ҳаракати қоидаларини назар-писанд қилмай, ўз манзилига жуда ҳам тез боришга ошиққан. Натижада машина қаршисидан келаётган транспортга бориб урилди.

Нафтул Ибрагимович Зайтуллаев ҳаётда анчамунчани кўрган ўрта ёшлардаги кишилардан бири. Лекин, у арақ ичиб рулга ўтиришнинг оқибатлари нималарга олиб боришини яхши билади. Лекин хонаси келганда ичиб рулга ўтиришни «хуш» ёқтиради. Маст ҳолда «Запорожец» машинасини Шота Руставели кўчасида ҳайдаб бораётиб, бекатда тўхтаб турган автобусга олиб бориб урди. Ҳайдовчи ва унинг олдида ўтирган хотини 15-касалхонага олиб борилди.

Ойлик эндигина бошланди. Унинг қандай ўтиши ва якунлари қандай бўлиши ҳақида бир нарса дейиш қийин. Чунки, бу ҳайдовчилар ва йўловчиларнинг интизомига боғлиқ. Ойликнинг дастлабки 3 кунида шаҳар кўчаларида 11 марта йўл транспорт ҳодисалари юз берди.

Редактор
С. М. КАРОМАТОВ.

ОРГАН ТАШКЕНТСКОГО ГОРКОМА КП УЗБЕКИСТАНА И ТАШГОРСОВЕТА

8 ОКТЯБРЬ, 1973 й.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000; ТОШКЕНТ, ГСП, ДЗЕРЖИНСКИЙ КУЧАСИ, 15-УЙ.

ИНДЕКС 64579. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. Р—02736. Нашр В — 2298.

ТЕЛЕФОНЛАР: коммутатор—33-02-49 дан 33-02-58 гача, Эълонлар бўлими—33-81-42.